

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

פרוטוקול עדות

שם העד : אהוד ברק

מועד העדות : 6.9.2023

ועדה : אני מזהיר אותך שעליך לומר את האמת שאם לא כן תהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק,

אהוד ברק : הוזהרתי,

ועדה : אוקיי, השאלה הראשונה, מה התהליך שעובר בעת שעולה השאלה של רכישה של פלטפורמות גדולות לצורכי הצבא, מטוסים, צוללות, איך התהליך אמור לעבור?

אהוד ברק : אני חושב שההתחלה היא לא ממש מסודרת, היא... עולים רעיונות כתוצאה מההתנגשות עם המציאות או מדברים שחושבים שהם עלולים או עשויים לקרות כי יש פה מקדמי זמן, לפעמים קבועי זמן די גדולים של להיערך כשמדובר במערכות גדולות אז עולים רעיונות של מה שנקרא צורך מבצעי, הצורך עולה בדרך כלל מהזרוע, לפעמים מלמעלה, אבל בדרך כלל מלמטה,

ועדה : סליחה, מלמעלה אתה מדבר מלמעלה בצבא או מהגורמים המדיניים?

אהוד ברק : בדרך כלל מלמעלה בצבא, הצוללות הוא מקרה מיוחד אם נגיע לזה אחר כך, ***, אבל בדרך כלל זה מגיע מהצרכן ולפעמים מהמטה הכללי, אגף התכנון או המטה הכללי, לפעמים מגורם מדיני במקרים שזה נופל בתחומי. יש כמה איטרציות שבדרך כלל לוקח זמן השיח עד שזה מתגבש, מה רוצים באמת, עובר קצת שינויים, וזה עובר סדרת דיונים שמתחילים בדרך כלל בזרוע, הוא מדבר עם אגף התכנון, מדברים... מעלים את זה דרך המערכת המבצעית, יש דיונים שהולכים זרוע, רמטכ"ל, שר ביטחון, לפעמים זה חוזר לעוד איטרציה, למטה מתקבל צורך מבצעי, בשלב מסוים צריך לאשר, אם זה מערכת גדולה מאוד ו... צריך לראות מאיפה מגיעים האמצעים שיאפשרו לרכוש אותה, וכשמבשיל הצורך המבצעי אם מוצאים את האמצעים הנכונים שאפשר להקצות אותם ובדרך כלל במערכות גדולות זה תכניות רב שנתיות אז זה מגיע לדיונים ש... חלק מהמערכות לפי דעתי צריך להגיע עד הקבינט ויש ועדת שרים לענייני הצטיידות... בדרך גם הכנסת, בדרך כלל ועדת ביטחון יש לה... ועדת חוץ וביטחון יש לה ועדות משנה שעוסקות גם בתחומים האלה, גם הם צריכים לראות את זה, וכל זה מאושר, זה צריך להיות מאושר ברמה של מטה כללי, ברמה של משרד ביטחון, ברמה... מערכות גדולות ברמה של ועדת השרים, ואז זה יוצא לדרך ואז המקל עובר ל... בדרך כלל למינהל הרכש של משרד הביטחון שמנהל אחר כך את התהליכים הטכניים, משאים ומתנים שחותמים. יש לפעמים דברים שצריך להביא שוב פעם לאישור של דרג מיניסטריאלי או של הדרג המדיני, וזהו. יש הרבה שינויים לאורך הדרך, בדרך כלל בפרויקטים גדולים מאוד חלק לא מבוטל זה המעקב אחרי השינויים שגורמים גם להתארכות הזמנים והעלויות, אני הרבה זמן עסקתי במחקר ופיתוח בכל מיני תפקידים, גם כראש אמ"ן, כראש אג"ת ו... היה לנו כלל

שקראנו לו שתיים בשלישי, זה... הראינו את זה ככה, אמרנו בגדול אתה מתחיל פרויקט פיתוח חדש של משהו זה ייקח כפליים זמן, כפליים כסף ויהיה חצי מהביצועים ש... (הנוכחים צוחקים) עכשיו אתה... ועדיין אתה בתחום ה..

עכשיו איך התהליך הזה מסתדר או מתיישב או... עם תר"ש, עם תוכנית רב שנתית...?

ועדה:

כשעושים תר"ש מנסים להעריך את כל האיומים, מנסים להכיל את זה מראש כשמכניסים את התר"ש, וגם שם יש שיח, התר"ש נבנית גם כן בכמה איטרציות בין הגופים, גופים יודעים שהולכת להיות תר"ש, הם מעלים את הדרישות של התר"ש, מי שמתכלל את זה בדרך כלל זה אג"ת, בעשור או בעשרים שנה האחרונות נכנס גם המל"ל בצורה מסוימת ב... לתוך התהליך, אבל המל"ל צריך להבין הוא לא גוף ביצוע, הוא גוף מטה, והוא גם מטה של ראש הממשלה, הוא לא מטה שיש לו סמכויות ממשיות בדרך כלל ברוב הדברים, אבל בחלק מהדברים כן, ואני חושב שהעניין שהוא נשוא הועדת החקירה שלכם אז יש כן תפקיד גם למל"ל, אבל זה עובר... זה עובר גם כן בתוכנית רב שנתית, היא... גם היא מסגרת, היא תכנית, היא במידה רבה בסיס לשינויים שמשתדלים להקצות לה את כל הכסף ולראות... לעשות אופטימיזציה, לעשות... לסדר סדרי עדיפויות, לתכלל אותם, ולפי מיטב השיפוט של אנשי... חברי המטה הכללי, של המטכ"ל, מגבשים אותה, מביאים אותה ל... גם אותה מציגים בדרך כלל לקבינט, אני חושב לא למליאת הממשלה, בדרך כלל קבינט, ולוועדה... לפעמים יש ועדות מיוחדות שהיחוד של ועדת משנה בוועדת חוץ וביטחון, לא רק את ההצטיידות, ההצטיידות וזה... יותר מוועדה אחת, מודיעין, ודנים בתוכנית הזאת גם כן, בסופו של דבר היא מאושרת ואם היא מאושרת יוצאת לדרך, יוצאת לדרך. ניסיון החיים מראה שהיא לא תמיד מתקיימת כפי שהיא יצאה לדרך, לפעמים לא מצליחים, יש רמטכ"לים שלא מצליחים להביא לכך שבמסגרת כהונתם אפילו תחלט... מהמילה לחלוט... תוכנית כזאת במלואה ולצאת לדרך, ב... כשדברים הם סדורים אז יש תוכנית, אני מוכרח להגיד שהיא לא קדושה, כשנכנס רמטכ"ל חדש או שר חדש או שינויים במציאות החיצונית אין איזה היסוס מיוחד בלהיכנס לתוכנית ה... תוכנית הרב שנתית, התר"ש, זה תמיד איזה שם יפה כזה... ולעשות שם שינויים אם... אם זה נראה מתחייב,

עכשיו אם עולה איזה צורך חדש תוך תקופת התר"ש, משהו שלא נכלל בתר"ש, אז איך התהליך שם מתבצע?

ועדה:

עוד פעם, קצת דומה למה שאמרתי, יש צורך מבצעי, הוא מובא לזה... הוא בדרך כלל מוכר גם לאנשים אחרים, מלבנים אותו או מנסים להבין עד כמה באמת הוא מצדיק התערבות בתר"ש, מנסים לשקול מחדש... בדרך כלל יש נתונים חדשים או איזה הזדמנות לרכוש משהו שלא יכולנו לרכוש אותו קודם למרות שרצינו אותו מאוד או החלטה לפתח משהו אצלנו שלא היה קודם יכולת לפתח אותו ועכשיו זה... יש לפעמים איזה הבקעה שהושגה במאמצים של מחקר ופיתוח שעוסקים בהרבה תחומים וההבקעה הזאת מאפשרת בהשקעות מתאימות להיכנס לדבר חדש שמזמן רצינו אותו, ואז זה הולך בצורה דומה, יש שיח פורמלי ולא פורמלי שעושה יותר מאיטרציה אחת ותוך... כמה דברים... לפי הדחיפות, זה יכול לקחת שנה, שנתיים, לפעמים חצי שנה, ומתגבש... מתגבשת תמונה מה צריך לעשות, כמה בערך זה עלול לעלות, כולם לוקחים בחשבון גם זה יכול לעלות יותר... (צוחק) (מילה לא ברורה) היוזמה, ומחליטים לפעמים להכניס שינוי בתוכנית עבודה כמו שקורה בתקציב של המדינה לפעמים כשנכנס משהו גדול אז עושים קיזוזים בדברים אחרים, קיצוץ רוחבי, בדרך כלל זה... כמה שהדבר הוא יותר אוטומטי הוא פחות אופטימלי נגיד, אבל אם יש מספיק ידע ומספיק זמן

אהוד ברק:

אז מנסים לעשות איזושהי אופטימיזציה של השינויים שנובעים מהכנסת הדבר החדש, בעיקר מבחינה כלכלית, מבחינת התקציבים,

עכשיו נניח שנושא מסוים נזוים על ידי ראש הממשלה, לא מלמטה, לא מהזרוע, איך אז התהליך עובד?

ועדה:

גם כן, זה בדרך כלל זה לא ראש הממשלה אישית, זה בדרך כלל ראש הממשלה והמל"ל, אז המל"ל... אם המל"ל הוא הגורם שמעלה את הנושא הוא מעלה אותו, אני מניח שהוא מעביר אותו ל... הוא בכמה צינורות במקביל הוא מעביר אותו לדרג עבודה בתוך המטה הכללי, הוא מעביר אותו לשר, לרמטכ"ל, יש להם צינורות עבודה ישירים, בדרך כלל לא... לא מקובל שהם יפנו ישירות לדרג העבודה בתוך המטה הכללי בהוראות פעולה או דברים כאלה אבל בהחלט באופן לא פורמלי הם מדברים כמובן, גם רוצים לשמוע בדרך כלל דעות, להבין... אם זה דבר שנראה הזוי לגמרי או סביר וכן הלאה, אבל זה לא פורמלי, בערוץ הפורמלי המל"ל מעדכן את משרד הביטחון, מעדכן לידיעה בהתחלה ואחר כך לפעולה את המטה הכללי, בדרך כלל... ראש הממשלה הוא לא לגמרי מנותק מהמערכות האלה, עושה פ"א אלפיים... פ"א עיין, עושים פגישות ב... דיונים לפעמים, מל"ל יכול לכנס גם דיון אצלו מקדים לבדוק את ההתייחסות של הגורמים לרעיון שעלה מכיוון ראש הממשלה, ואחר כך זה נכנס לערוץ שהוא בסך הכל די דומה בלי קשר למאיפה זה עלה לאיך זה צריך להיות נידון ולהתגבש להחלטות,

אהוד ברק:

מה קורה מבחינת תקציב בעניין חדש? זאת אומרת נושא שלא כלול בתר"ש ובתקציב מערכת הביטחון?

ועדה:

עוד פעם, בעניינים שהם נושא הסיבה שהביאה לכינון הוועדה אז זה קצת שונה *** כשצריך מערכת כמו כיפת ברזל נגיד שהיא גם כן היא לא צמחה באופן טבעי, זה היה פרי הבקעה שהושגה בעבודות המחקר ופיתוח ונוצרה הזדמנות, אז צריך להיות שינויים כדי להכניס אותה, אז הגופים הנוגעים בדבר הם מתנגדים, המתנגד הכי גדול לכיפת ברזל היה חיל האוויר כי זה הכריח שינויים אצלו *** , אז זה גורם קונפליקטים מסוימים, לפעמים צריך להכריח את חיל האוויר לנקוט בצעדים התקציביים והארגוניים, לפעמים מביאים תקציב נוסף, היו מקרים שפנינו לאמריקאים בבקשה לתת מענקים מיוחדים כדי לסייע לנו להתגבר גם מעבר לסיוע, *** , הוא יבוא לדיון, לאותו דיון שדיברתי עליו קודם, לא פורמלי, פורמלי, שיעבור את כל הדברים, וכשה מגיע לתקציב אז נפתח דיון, אוקיי, מה אתם תביאו מתקציב שמשרד ראש הממשלה יכול להביא ומה אנחנו נביא מתוך התקציב של חיל הים או של המטה הכללי, מתוך התקציבים של חיל אוויר, יש התדיינות בין הגופים, במקרים מסוימים כשהיו דברים... אני בזמנו הצעתי... עוד כשהייתי ראש אג"ת, רמטכ"ל, וזה ההתחשבות הלאומית של תקציב הביטחון קורית בתוך... הייתי אומר בתוך מסגרת קונספטואלית שגובשה על ידי אגף התקציבים באוצר של איך מתנהלת ההתחשבות הלאומית, איך קובעים מה זה תקציב הביטחון וכן הלאה, ואיך מחשבים, מה מכלילים ומה לא מכלילים, לא דבר פשוט, אני בזמנו למשל כשהיה צריך לממן אני חשבת שצריך לעשות תוכנית חירום למערכת רב שכבתית להגן בטילים... על שמי המדינה בפני רקטות וטילים, וצריך להיות לזה הרבה שכבות, כיפת ברזל ומה שנקרא אחר כך שרביט קסמים וחץ *** , וזה דברים גדולים מאוד, אתה צריך מאגר מייטרים גדול, זה צריך לגדול כל הזמן, זה דבר ענק שהוא... אתה לא יכול להכניס אותו לתוך התקציבים הרגילים, אז אמרתי אוקיי, החפצים הם בעלי אורך חיים של *X* שנה, אז נניח אפילו שצריך 20 מיליארד דולר בשביל זה, בשביל להעמיד את זה, ואין בתקציב הביטחון מיד את ה-20 מיליארד האלה, אז אמרתי למה לא ניקח ונעשה משהו חוץ תקציבי, וקרנית יכולה לספר לכם שזה לא בדיוק מקובל על האוצר בצורה של התחשבות, אמרתי

אהוד ברק:

תראו, יש לנו שוק... שוק פנסיוני, המוסדיים למיניהם (מילה לא ברורה) את הפנסיות (מילה לא ברורה), יש שם בערך טריליון שקל, הם צריכים להשקיע את זה במשהו בשביל ליצור רווחים, אין להם דברים מי יודע מה מפתים בעולם, מחכים להם... גם לא יכולים לעשות השקעות שהן בסיכון גבוה, הם צריכים להיות מאוד שמרנים אבל מועילים, בוא ניתן להם, ניקח מהם שניים-שלושה... 2% מהדבר הזה, מהסל השקעות, וניתן להם אגרות חוב ייעודיות, פעם היה דבר כזה, נבטיח להם 2% מעל האינפלציה ב... דבר שאנחנו מבטיחים אותו להם, וניתן להם את זה, בשבילם זה חלוקה... זה חלוקת סיכונים די סבירה לתת לנו את זה, ואנחנו מקבלים את זה מהם, ואנחנו נחזיר את זה לאורך השנים, בסוף מהחשבונאות הלאומית 20 מיליארד יש לנו... אני יודע... זה... זה 20 מיליארד זה... זה... אני לא יודע, זה 5% מהתוצר, אז על פני 20 שנה של "shelf life" תחלק את זה... זה פרומילים הכול, זה... אני נותן את זה בתור אילוסטרציה, הגיעו במקרה למשל של ה... במקרה למשל של הצוללות... אני חושב הצוללות או כלי השיט... הגיעו באיזשהו שלב מסוים גם לסידור שאני... אני מכיר אותו מהעיתון, זה לא היה בזמני, אבל ממש לעשות הלוואה... הלוואה מאיזה בנק לקחו, באיזשהו שלב ה... קראו לה מיכל עבאדי, אישרה לעשות הלוואה מבנק כי לא מצאו, אני בתקופה שאני הייתי ב... משרד האוצר אגב לא היה מאשר את זה בשום אופן הלוואה מבנק, אבל לעשות סידורים מיוחדים כאשר מדינה יש לה צורך חיוני יש לה גמישויות לא פשוטות, הכלכלה הישראלית היא כבר לא כלכלה זעירה, היא יכולה לפעול, אני לא חושב שיש דבר שהוא מוכר כמספיק חשוב על ידי ההנהגה צריך להיות משהו שעוצר אותנו מלבצע אותו בסוף אם הוא מספיק חשוב,

בהקשר הזה נתקלנו במושג קופסאות, אתה מכיר אותו?

ועדה:

אהוד ברק:

כן, בהחלט, לפעמים כאשר לא יודעים איך להכניס את זה... יש פה בעיה, אגף תקציבים הוא מדבר איתנו אבל הוא מדבר עם כל יתר המשרדים... משרד הביטחון הוא משרד יעיל מבחינת הוצאת הכסף, הוא תמיד מצליח להוציא את כל הכסף שהוקצב לו (צוחק) ואפילו ב... כבר יותר מעשור, אני חושב ב-20 השנים האחרונות, הוא בונה על זה שיתר המשרדים הם לא יעילים, הם לא יכולים להוציא... לא מצליחים להוציא את כל הכסף ואז מגיעים לרבעון האחרון... אין את הכסף הזה, במקור להעביר אותו לשנה הבאה ולהוסיף אותו לגמישויות שיהיו אחר כך לאגף התקציבים... כי אם התעמקתם בתהליך הכנת תקציב... הכנת תקציב זה דבר... טוב, יש לכם פה מומחית גדולה, היא תספר לכם, יש שם הרבה (צוחק) קטעים שלא כל הציבור מבין אותם של איך האוצר שומר לעצמו את הגמישויות, איזה הערכות... מה זה הערכות המאקרו שהוא נותן, איך הערכות המאקרו מראש מכילות את הבסיס לרזרבות שיהיו לו אחר כך, כי ברור שאי אפשר לממש תוכנית כמו שהיא בדיוק, החיים מחייבים...

קופסאות, קופסאות,

ועדה:

אהוד ברק:

אז קופסאות אז ב... מצד אחד היינו מקבלים חתיכות מההעברות האלה בין שנים ולפעמים האוצר היה יוצר לנו קופסה, אומר זה יהיה משהו, והמילה קופסה בעיקר מאפשרת לשחרר אותו מהצורך לאזן את זה עם כל הגורמים האחרים, וזה חלק מהגמישויות שיש לאוצר, הוא נותן לנו קופסה, מבחינתנו זה בסדר, זה מין התחייבות של אגף תקציבים מולנו שלא יהיה... לא תהיה לנו בעיה להוציא... לא... הנושא התקציבי לא יעצור אותנו מלבצע את המשימה, כי בסוף כשאנחנו מביאים כבר דברים די חשובים ואפשר להראות בסוף למה הם חשובים למדינה... כיפת ברזל היא דוגמה טובה כי היא צמחה והגיעה אפילו למצב מבצעי תוך כדי שטילים מעת לעת נופלים... רקטות נופלות במדינה,

ועדה:

אני רוצה לשאול שאלה כרגע ברמה העקרונית כללית, אחר כך זה ירד גם (צוחק) לקונקרטיזציה של הנושאים שלנו, יש תקציב של מערכת הביטחון ויש תקציב האזרחי נקרא לו, הכולל, התקציב הכולל, או תקציב המדינה, האם אתה נתקלת והאם התופעה הזאת קיימת שכאשר נושאים ביטחוניים כאלה ואחרים נהנים מתקציבים שהם מחוץ לתקציב הביטחון מערכת הביטחון קצת פחות דואגת לחסוך, קצת פחות מקפידה, כי זה לא הולך מהקופה שלה, או שהתהליך... כלומר אותי מטריד העניין הזה של שני התהליכים האלה שמאפשרים או גורמים לכך שלפעמים מערכת הביטחון פחות מקפידה, פחות מעוניינת, פחות שותפה בדיונים, כי היא יודעת זה לא מהכיס שלה,

אהוד ברק:

לא חקרתי את זה אף פעם אבל מהכרת טבע האדם בהחלט יש... יש דבר... יש תופעה כזאת, צריך לקוות שבמערכת אחראית ורצינית היא מוגבלת מאוד בהיקף שלה ושיש בדרך כלל אנשים אחראיים שיושבים מלמעלה ככל שזה... זה עובר דרכם, דרך ה... יש גורמי בקרה בתוך המטה הכללי, יש גורמי בקרה בתוך הכנסת, יש... אנשי האוצר, בעיקר אגף התקציבים, אגף התקציבים אני תמיד הייתי קורא להם סירת מטכ"ל של האוצר (צוחק), הם היו אנשים צעירים מאוד אבל עם ביטחון עצמי ועם ידע, הבינו טוב טוב את הסמכויות שנותנים להם, והם היו... לפעמים היה יושב בחור צעיר שצעיר ממך ב-20 שנה שהיה איזה סמג"ד בחיל הנדסה (צוחק) אבל הוא מתעסק איתך עם כל תקציב הביטחון והוא לא נרתע מלהתמודד עם הרמטכ"ל, עם ראש אג"ת ועם כל קצין אחר כדי לשמור, הם היו גורם עיקרי, אתה שואל אם יש...

ועדה:

אולי אני אנסח את זה קצת... האם אתה זוכר ויודע על מקרים שמערכת ביטחון התנגדה לפרויקט מסוים אבל הסירה התנגדותה כשהובהר לה שזה לא מכיסה?

אהוד ברק:

על כלל מערכת הביטחון אני לא יודע אבל יכול להיות שאם הייתי יושב לעשות סקירה של דברים שעבדו הייתי מוצא דבר כזה, בתוך מערכת הביטחון בפירוש כן, אני אתן דוגמה, אנחנו למשל כשאני הגעתי למסקנה... אני משתמש בדוגמה של... של כיפת ברזל, שכיפת ברזל שותקה, עמיר פרץ קיבל החלטה לעשות את זה, תעשו את זה, הוא הורה למערכת הביטחון לבצע, הוא היה משדרות, הוא לא היה צריך הרבה הסברים, הוא הבין שצריך את זה, אבל עמיר לא היה מנוסה באיך המערכת הזאת עובדת באמת והוא לא הבין שכש... אפילו כששר ביטחון מורה לעשות את זה לא קרה כלום, כל החלטת שר ביטחון היא לא אופרטיבית אם לא כתוב בה את חמשת המ"מים אני קורא לזה, מי עושה מה, עד מתי, עם איזה משאבים, שמגיעים מאיפה, אם חמשת המ"מים האלה אינם אז גם אם לא קורה כלום אתה לא יכול לבוא בטענות לאף אחד, אתה בא לאחד הוא אומר לו אני לא חושב שזה אני, השני אומר לך אני... לא אמרת... אנחנו מטפלים בזה, לא אמרת עד מתי, השלישי אומר לך ב... לא הגדרת בדיוק מה צריך לעשות, הרביעי אומר לך לא... זה... זה לא... לא הקצית כסף, החמישי אומר לך הקצית כסף לא אמרת מאיפה לקחת... בקיצור עמיר לא היה מודע לזה וחנקו את התוכנית הזאת (צוחק) בתוך... בתוך משרד הביטחון שלו, זה היה בצוואה, לא עשו אותה. אני הגעתי, זה נראה לי בעדיפות עליונה, ושאלתי מה המצב? בוכריס היה המנכ"ל שלי, הוא אומר לי תשמע, זה תקוע, זה מת, אמרתי מה צריך? הוא אומר צריך עכשיו 1.4 מיליארד שקל עד שנוכח שזה מיירט, זה צריך להיפגש באוויר במהירויות עצומות, ואחר כך צריך מיליארדים בשביל לבנות... אתה חושב על זה, במה ששאלתם קודם... אי אפשר להכניס 1.4 מיליארד לתוכנית השנתית של צה"ל בלי שת... טלטלה עצומה, יפסיקו אימונים, זה, אתה לא יודע מה... מה אתה מזיק שם, אז אמרתי 1.4 מיליארד המשרד ייתן עד שזה מגיע להוכחת היתכנות, אבל אנחנו כבר עכשיו נותנים התרעה של... לצה"ל, זה עוד 15

חודש, שבתקציב הבא אתם מכניסים כי זה עובר אליכם עם כל המשפך הזה של המיליארדים שבהמשך, אז מי המתנגד העיקרי? חיל האוויר, כי זה נכנס אליו (צוחק), עכשיו חיל האוויר אומר אתם רוצים לעשות את זה? בסדר, תוסיפו לנו כסף, הרי אם אנו נוסיף להם כסף הם יעשו את זה, אם לא אז הם מתנגדים, אבל אם... מאיפה הם צריכים להוריד? אני אומר אתם צריכים להוריד את זה מהמטוסים כי זה מחליף את המטוסים, זה החיים, ככה נראים החיים, ואני חושב יש פה אנשים מספיק עם ניסיון חיים שעברו את זה בכל ה... אני מתכוון בוועדה יש מספיק אנשים שראו את זה בניסיון חיים,

ועדה:

אולי רק עוד בהמשך לשאלה של השופט זילברטל, כשנושא ברור שהוא מתקצב מחוץ לתקציב הביטחון האם הוא עדיין עובר את אותו תהליך באג"ת? כי אג"ת אני מבינה הוא בעצם הגורם שעושה את סדרי העדיפויות או... או מאוד מעורב בארגון סדרי עדיפויות... בתוך תקציב הביטחון,

אהוד ברק:

הוא עובר והוא חייב לעבור, אג"ת בזמנו היה... כשאני הייתי ראש אג"ת בכלל הייתי משותף גם למטה הכללי ולצה"ל, היה גוף... ממש גוף משותף שהוא שייך בו זמנית לשר הביטחון...

ועדה:

למטה הכללי ולמשרד הביטחון,

אהוד ברק:

בדיוק, כשאני הייתי ראש אג"ת לפני 40 שנה, מאז עשו שינוי והפרידו את זה ו... לפני זה היה שינוי גם כן, היה מצב שהיה במשרד הביטחון היה יחידה של אברשה תמיר ואג"ת לחוד ורבו כל הזמן וזה עשה חיכוכים, אז אני התמנתי להיות בשני הצדדים. אחרי שאני גמרתי, כמה שנים אחר כך, שינו את זה מחדש והפרידו, אבל אג"ת הוא הכרחי. בכלל כל דבר, אין דבר כזה... לא יכול להיות מצב שנגיד... מה זה גורם מבחוץ? גורם מבחוץ זה בסוף משרד ראש הממשלה, משרד ראש הממשלה הוא משרד על, הגוף היחידי שיש בתוכו זה המל"ל. המל"ל הייתה איזה יומרה בחוק לנסות לעשות אותו כאילו המל"ל האמריקאי, הוא לא האמריקאי, האמריקאי... באמריקה כל שיטת המשטר היא אחרת, שם בוחרים בן אדם, יש commander in chief שכל האחריות עליו, ולכן המל"ל האמריקאי כשהוא יושב... אפילו לא המל"ל, המטה של המל"ל האמריקאי, הוא יותר חזק מהפנטגון ויותר חזק מכל משרד אחר כי הוא מייצג ישירות את האיש שנושא באחריות, אצלנו הממשלה אחראית כקולקטיב וכל שר אחראי על הדברים שלו, לכן המל"ל יכול להיות הגוף מטה שמתאם ויוזם דיון או מתכלל דיון לפני שהשרים... מוודא שהשרים יודעים על מה הם דנים, הוא לא יכול להיות... הוא לא גורם ביצוע, אין לו תקציבים.***, אז אי אפשר לעשות את זה בלי אג"ת מאיפה זה לא יגיע, למשרד ראש הממשלה כשלעצמו ולמל"ל כשלעצמו אין כלי ביצוע, הם חייבים להעביר את זה לגוף, איזשהו גוף שיש לו תקציבים, כשהתקציב מתקבל מהאוצר, יכול להיות שהם כתובים תחת משרד ראש הממשלה מכל מיני סיבות אבל זה הגוף מקבל את התקציב, השר הממונה הוא ראש הממשלה, אבל זה מתנהל בצורה דומה, כאשר יש השקה... בעיקר השקה לא כזאת שנוגע בקצה אלא כזאת שמשולבת אחד לתוך השני עם גורמים צבאיים זה חייב לעבור את כל התהליך של הגורמים הצבאיים, מה גם שהעלויות בתוך ה... בתוך ה... כשמסתכלים על הצד של השורה התחתונה של התקציב המשקל של התקציבים בתוך חיל הים נגיד במקרה הזה הוא גדול, הוא לא... הוא לא משהו שולי שתלוי על ההוצאה הגדולה שנופלת בתוך גוף שכפוף למשרד ראש הממשלה, הוא נופל בתוך... בתוך צה"ל וחיל הים,

ועדה:

האם פה אין בעיה אם זה אג"ת שהנאמנות הראשונית שלו היא לצבא? אין פה בעיה? האם לא צריך להיות איזה גוף חיצוני כאשר משהו ניזון על ידי ראש הממשלה? ואתה אומר זה צריך (מילים לא ברורות),

אהוד ברק:

גוף שלישי שהוא לא זה ולא זה?

ועדה:

איפשהו כן,

אהוד ברק:

אני לא חושב, אני לא חושב, תראה, גם מרבה גופים זה גם מרבה סיבוכים, חיכוכים, דאגה, פוליטיקה פנימית והכל, יש מספיק גופים ויש בהם די הרבה יכולת, אתה מסתכל למשל על גוף כמו ועדות המשנה של הכנסת, בשנים טובות שיש כנסת טובה יש שם אנשים שהם אתגר לא פשוט ל... אני זוכר אותי יושב, סגן הרמטכ"ל, מול דן מרידור ואהוד אולמרט, בני בגין, זה אנשים מעמיקים ומבינים שהתעמקו בנושאים האלה והם לא פחות רציניים מאף אחד שיושב בתוך המטכ"ל, אני חושב שיש לא מעט כבוד הדדי ולא מעט יחס הדדי והסידורים הם בסדר, ניזום משהו על ידי ראש הממשלה או על ידי משרד ראש הממשלה, המל"ל הוא זה שמנווט, הוא מעדכן, הוא זה, הוא מכין את המצעים לדיונים, אבל הוא מוריד את זה למטכ"ל, המטכ"ל מתעסק בזה, ***, מדברים, אני חושב שלא צריך עוד מכניזם, הסידור הזה שהכנסת מפקחת, יש ועדות המשנה, אג"ת בתוך הצבא, תמיד זה עובר אישור של רמטכ"ל, המל"ל ישנו, יש דיונים, בסוף זה נגמר בדיון של קבינט, אני חושב שלא צריך עוד מנגנונים,

ועדה:

האם מבחינת המרכיב האנושי נאמר במל"ל יש להם יכולות מספיקות למלא את התפקיד שלהם?

אהוד ברק:

אני חושב ב... אם אני צריך להגיד במילה אחת אז כן, בשתי מילים... יש כזאת בדיחה על ילצין ששאלו אותו בשיא ההפיכה שלו ב... זר אחד, שאל אותו אורח, תתאר לי את המצב במילה אחת, הוא אמר במילה אחת טוב, בשני מילים לא טוב (הנוכחים צוחקים), אז זה תלוי מאוד במי זה האנשים, תלוי מאוד מי יושב שם בזה, לפעמים האנשים מאוד רציניים, לפעמים האנשים פחות מכירים או פחות... אבל תזכור בסוף זה אף... שום דבר לא תלוי בו, בענייני תקציב יש את אגף התקציבים, הם מקצוענים לעילא ולעילא, באג"ת יש אנשים שלו, מקצוענים לעילא ולעילא, בכנסת טובה יש אנשים מאוד מקצועיים שם שרק מפקחים, שומעים, מעירים הערות, לפעמים אתה למד גם מההערות האלה, ***, אז אין מחסור באנשים, גם בחיל הים בסוף יש אנשים שמבינים, אז אתה לא באמת תלוי ביכולות המקצועיות של המל"ל שהוא גוף מטה מתאם, הוא לא מקור סמכות באף אחד מהדברים, ***, ולא בתחומים של הצבא, הם לא חייבים להיות מומחים בדבר הזה וזה לא קריטי אם הם לא מומחים בתנאי שהם עובדים בפתחות ובזה ולפי הכללים שחלקם כתובים חלקם התגבשו עם השנים,

ועדה:

טוב, אנחנו נעשה עכשיו הפסקה קצרה, טוב,

ועדה:

העדות של אהוד ברק נמשכת אחרי הפסקה, ***,

ועדה:

אוקיי, עכשיו יש את הנושא של מה שנקרא המים הכלכליים, ההגנה על המים הכלכליים, מה הייתה העמדה שלך בנוגע לדרך ההגנה? גודל הספינה? בתקופתך כשר ביטחון כמובן,

אהוד ברק:

בשלב שהיה מדובר על קידוחים בעומק, מרחק של עשרות קילומטרים מה... 100 קילומטר מהחוף, היה ברור שצריך להגן על הדבר הזה, קודם כל אני חשבתי אישית שאפשר לשתף את החברות האלה שקיבלו למעשה רישיון, זיכיון, לקבל הרבה מאוד כסף מ... או הזדמנות לרווחים עצומים, שאפשר לשלב אותן בעלויות של ההגנה על הדבר הזה, אבל ברור שבסוף צריך להגן והאחריות העליונה על ההגנה היא על המדינה, אני הייתי סבור שעיקר ההגנה היא נקודתית, צריך להגן על זה בפני אפשרות ***, איזה הגנה מקומית, אני חושב שבהתחלה גם חיל הים חשב

שמה צריך זה ספינות קטנות יחסית שיעגנו בסביבה המידית של הדברים האלה, יכול להיות שתהיה פלטפורמה או יותר מפלטפורמה אחת כי זה לכסות 24... לכסות 360 מעלות כדי להגן מפני אפשרות *** , אני חשבת שיהיו לנו סביב כל אסדה כזאת הגנה נקודתית, נקודתית זה לא רק על הנקודה עצמה, נגיד כמה קילומטרים מסביב וכן הלאה,

באמצעות ספינות?

ועדה:

אהוד ברק:

באמצעות ***. אבל גם נוכחות של ספינות, היה ברור שצריך משהו שיכול לשוט במים ולהסתובב ולירות עם אנשים של חיל הים, אבל אני חושב שגם הצורך המבצעי כפי שהוא עלה מחיל הים היה לספינות קטנות יחסית, יכול להיות ש-200 טון ויכול להיות ש... אבל לא לספינות גדולות ולא לאיזה הגנה של כל האזור מסביב מעבר למה שחיל הים גם כך צריך להגן. אבל כמו שתיארתי בהתחלה ממש של העדות של החלק הראשון של הצורה שזה עולה זה... זה שיח כזה עם חיל הים הלך וחזור, עם האנשים שם שצריכים להעלות את הצורך המבצעי, אליי כשר ביטחון אני זוכר שהגיעה... בסופו של דבר זה התמקד לכמה ספינות כי היה יותר מאתר אחד, אני חושב ששניים או שלושה אתרים בהתחלה, היה אפשרות שזה יהיה עוד אחד, ויכול להיות שיש גם הגיון לארבע ספינות כאלה שבתורנות הן ישבו מסביב למקומות האלה, כמובן מודיעין שיצטרך לשעבד חלק מהאמצעים של המודיעין כדי לסייע להם להבחין, ו... כן, זה... זהו בערך, ואני חושב שהתגבשה עמדה עוד כשאני הייתי שר הביטחון שצריך לפנות ליצרנים אפשריים של ספינות כאלה, אני חושב שעלה העניין של קוריאנה גם בגלל שבזמנו החלטנו נגדם באיזה התחרות אחרת שהייתה על מטוס אימונים לחיל האוויר... שחלק מאיתנו... אנחנו חשבנו שצריך לעשות אותו מהקוריאנים כי הם הכינו מטוס שהוא בדיוק F16 קטן אבל בסוף חיל האוויר אמר "לא", ***. בסוף חיל האוויר השיקולים שלו הכריעו ונתנו את זה בסוף לאיטלקים, ואז נשאר איזה עניין לקוריאנים, בעיקר שהקוריאנים מסתבר שיש להם מספנה אחת, מסתבר שאולי יותר מאחת, שמייצרות ספינות קטנות כאלה, פטרולים קטנות, ואני חושב שאפילו הונע איזה תהליך מסוים על ידי... לא יודע... לא זוכר מי היה מעורב בו, יכול להיות שהמנכ"ל, יכול להיות שמישהו מהאנשים של... של מנה"ר לבדוק מה הם יכולים לעשות, והיתר היה אחרי שאני עזבתי ואני יודע את זה עוד פעם רק ממקורות חיצוניים של כל הסיפור על ה...

ועדה:

לגבי... לגבי הצורך המבצעי, התחלת לנתח אותו קודם, לגבי הגנה באזור הזה, אני מבין שהיה שינוי מאוד משמעותי מכלים קטנים נקודתיים שיהיו באזור לבסוף לכלים גדולים, איך זה קרה התהליך הזה?

אהוד ברק:

זה קרה אחרי שאני לא הייתי אז אני יודע על זה רק ממקורות משניים נגיד,

ועדה:

בסוף הקדנציה שלך האמונה שלך...

אהוד ברק:

אני חשבת שהולכים לקנות סירות קטנות, לא שאגב הבנייה שלהן הרבה יותר מהירה ויותר זולה, עוד פעם, לא קטנות כמו כ... כמו השולחן שלכם אבל נגיד משהו 200 טון, זה נגיד חצי מהסטי"לים הראשונים או שליש מהסטי"לים החדשים,

ועדה:

הסטי"לים הראשונים היו 240,

אהוד ברק:

כן? אז... אז אוקיי, אז... (צוחק) כמו הסטי"לים, יותר קטן מהסטי"לים הראשונים,

ועדה:

מהנריות או...

אהוד ברק:

יותר, יותר גדול מה... דבורים היו וכל מיני ספינות קטנות,

נעדה:	נערה הן,
אהוד ברק:	נערה הן לא זוכר...
נעדה:	500,
אהוד ברק:	500 זה גדול, אני... אני זוכר את המספר 200, אולי אני טועה, משהו קטן, 200 טון, שהוא יוכל לזוז במהירות מסביב, יש עליו נשק קל, אולי תותח 20 מילימטר, משהו כזה, הוא לא יכול כנראה לסחוב טילים, אבל זה יצטרך פלטפורמה או על ה... או על ה... במשטחים שהם חיצוניים לפלטפורמה עצמה של... של ה... לאסדה הזאת או על... או על שניים או שלושה מצופים נוספים או מתקנים צפים נוספים או קשורים ל... שעליהם יהיו פרושים טילים...
נעדה:	ואתה חושב שזה פתרון רלוונטי? היה יכול להיות פתרון כזה לדעתך המקצועית?
אהוד ברק:	אני חושב שכן, אבל עוד פעם, זה... יש הבדל בין ההסתכלות שלי עם כל הניסיון שלי לבין עבודה שיטתית של מהנדסים ושל אנשי מבצעים שעובדים ממש על הפרטים, אבל זה היה הכיוון שהסתמן אחרי יותר מאיטרציה אחת ועל זה הלכנו, הלכנו לחפש מקומות שיהיה ספינות... יצרנים של ספינות, גם הקוריאנים נדמה לי הבטיחו איזה הסכמי גומלין, משהו כזה, רכש גומלין, אבל כל היתר אני יודע רק מבחוץ שזה פתאום השתנה לדבר גדול יותר וכנראה יכול להיות שהיו איזה התערבויות מ... לא ראויות נגיד בתהליך הזה,
נעדה:	יש לנו איזשהו מסמך שמתאר מפגש שאתה... דיון שאתה היית בו יחד עם מנכ"ל משרד הביטחון ובו בעצם אתה מציג את העמדה...
אהוד ברק:	באיזה... באיזה שנים?
נעדה:	מאי 2012,
אהוד ברק:	כן,
נעדה:	כשעולה הדיון על ה... מה בדיוק נדרש ובעצם הוא מציג דרישה לאיזשהו ספינות של 1,500 טון, אתה אומר שב...
נעדה:	העד מעיין במסמך מיום 22.5.12, פ"א עי"ן של השר עם מנכ"ל משרד הביטחון, השר ברק, בעמוד השני למעלה אתה אומר לא צריך סירות 1,500 טון,
אהוד ברק:	רגע, רגע, נשמע לי שר הביטחון פה די הגיוני (הנוכחים צוחקים), כן, לא, אני קורא ואני נזכר שזה אני וזה נראה לי די הגיוני (מילה לא ברורה) (צוחק)... אני גם שם חושב שזה 500 טון היו הקטנות וזה לא 200... מה השאלה לגבי הדבר הזה?
נעדה:	השאלה אם... בעצם בהמשך, כמה חודשים אחרי זה בדיון אצלך בעצם אתה מאשר, כלומר יש לנו את פה סיכום הדיון, אתה מאשר את רכישת ארבע הספינות בנפח של 1,500,
אהוד ברק:	באיזה חודש זה?
נעדה:	זה ביולי 2012, ושם נאמר, וזו נקודה שהייתי רוצה להדגיש, "תקצוב, משרד הביטחון הנחה על השלמת המודל התקציבי" וכו' תוך מתן דגש, אל"ף מקור מימון, ופה יש הדגשה, "חיצוני לתקציב הביטחון, המושתת על התמלוגים לאוצר המדינה בעניין הגז, התקציב הינו תוספתי לתר"ש ולמתווה ברודט והתקצוב חיצוני מלא של הפרויקט הכולל את כל הדברים, הקמת סעיף תקציב ייעודי נפרד מתקציב הביטחון", פה אני מזהה אולי דבר ש... שאלת, בהתחלה,

אהוד ברק:

כן,

ועדה:

נפתח איזה מקור... לא נפתח אלא שמנו לב שיש מקור תקציבי שהוא חיצוני לתקציב הביטחון אז... קדימה, אז לא 500, אז 1,500,

אהוד ברק:

לא, להיפך, אני מסתכל על זה ההיפך, אני חושב ש... אני מנחש... זאת אומרת אני לא יכול לזכור עד כדי כך את הפרטים עכשיו, אבל אני מעריך שבין השיחה הראשונה שציטטת ממנה לשיחה השנייה או ששכנעו אותי בדבר הזה שצריך, אני לא חושב שזה המקרה, יותר סביר ששכנעו אותי שאין דרך להתמודד בקלות עם הטיעונים של חיל הים, שאם חיל הים טוען שזהו, זה הדבר היחידי שנותן לו פתרון, אז כנראה זה הדבר היחידי שנותן לו פתרון, אבל בוא לפחות נדאג שזה לא יקלקל דברים אחרים חשובים בצבא ונממש את הדבר הזה שאפשר לתבוע מהבעלים של הדבר הזה שנתנו לו אוצרות ששווים מיליארדים של דולרים לאורך השנים שישתתפו באופן חלקי ואולי שתקציב המדינה איכשהו ישתתף, כי בסוף זה עניין ביטחוני, ברור שהוא בסוף באחריותנו אבל הוא כאילו נוסף, הוא מקלקל דברים בעדיפות גבוהה מאוד, אני פשוט פונה שנמצא איזה דרך חיצונית במסגרת אחת ה... קופסאות קראנו לזה בהתחלה... במסגרת אחד הדברים האלה. אני חושב שהיו לי פשוט... אני מצאתי את עצמי יותר מפעם... גם בעניין שהזכרנו קודם של המטוס מצאתי את עצמי שאני חושב שצריך לקחת את המטוס הקוריאני (צוחק), אחרי שמעתי כל מיני אנשים, כולל אנשים שהיו טייסים בחיל האוויר שחשבו אחרת ממטה החיל, וזה נראה יותר הגיוני, וגם שם היו בעיות מימון מאוד מסובכות עם איזה מודל מורכב, אבל בסוף חיל האוויר בא ואמר, אתה לא יכול להתווכח עם חיל האוויר על הדברים המקצועיים, אותו דבר אתה לא יכול להתווכח... יש גבול לכמה אני יכול להביע ספקות ולהעלות ספקות וכן הלאה, לא יכול להתווכח בסוף אם חיל הים אומר זה הדרך היחידה שאנחנו רואים איך להגן על זה צריך 1,500 טון,

ועדה:

חיל הים בשעתו... היה מסמך של חיל הים שאמר שם שנדרש בשביל להגן על המים הכלכליים זה שתי ניריות, כלומר העמדה שאתה ביטאת באותו דיון נשענה על נייר טיפה יותר ישן של... לא ישן אבל של חיל הים, לכן השאלה אם אין פה איזשהו ניצול הזדמנות, חיל הים רוצה להצטייד לצרכים שלו... ב... ספינות יותר גדולות,

אהוד ברק:

יכול להיות שכן, יכול להיות שכן... בטח שאנחנו מסתכלים לא על מה שידענו אז בעת מעשה, זה אגב תקף גם לגבי הצוללת השישית (מילים לא ברורות), הרי בדיעבד אנחנו יודעים שכן שחיתות כבר בצוללת השישית, היה מעורב ככל הנראה דברים של שחיתות עמוקה שלא ידענו על זה... עליהם בזמן אמת, ולכן כל ההסתכלות שלנו על ההתפתחויות היא הסתכלות במין הנחה מובלעת של ענייניות, שכל... כל השיקולים שמועלים זה הכול השיקולים הענייניים, שאין פה שיקולים נסתרים. כשמסתכלים על זה היום בפרספקטיבה של מה שאנחנו יודעים או חושדים, חוששים, שהיה שחיתות עמוקה בכל סיפור... גם בסיפור כלי השיט וגם סיפור הרצון להפריט את המספנה וגם במחשבה על כלי נצ"ל שיהיה לנו גם ספינות נגד צוללות ואפילו בשבע-שמונה-תשע שלפחות בהתחלה ממה שאני מבין עלו כן כדרישה לתוספת סד"כ ולא כמחליפות הצוללות 1-2-3, בהסתכלות אחורה יכול להיות שהיה פה שיקולים זרים, יכול להיות שהיה פה ניסיון להסיט בהדרגה את הדרישה המבצעית למצב שהיא תתאים לזה... אבל אני לא יודע אם זה נכון, זה רק אתם יכולים לבדוק,

ועדה:

השאלה שלי אליך דווקא כשר הביטחון ולא בדיעבד... אם חיל הים מציג דרישה לשתי ניריות כדי להגן על המים הכלכליים וזמן מאוד קצר אחרי זה בעצם הם מגיעים לזה שצריך ארבע ולא ניריות אלא 1,500... דחי של

1,500, האם זה לא מעורר... ובמקרה זה גם מקור מימון חיצוני, האם זה לא מעורר איזה תמיהה?

אהוד ברק:

תמיהה אולי כן, אבל... אבל כל זמן שהראש שלך הוא בתוך המסגרת של הדברים הסבירים אני מניח... הרי אני לא רואה את כל הניירות שהיו בין לבין ולא את החומר שאת... אני מניח שהייתה שם הצגה די מסודרת עם שקפים ועם הסברים ועם אפילו איזה ערעורים על התפיסה, אולי טענה שהאיומים הם לא האיומים כמו שאני רואה אותם אלא יש איומים יותר רחבים ושאלו זמן להזניק את ה... את הסטי"לים ויכול להיות שבמשימות אחרות... אני לא יכול לשחזר את הכל, אבל גם בסוף צריך להבין מה זה הדבר... מה זה... שר הביטחון בהחלט אמור לאתגר את האנשים האלה דרך שכלו הישר וניסיונו בשאלות מה נכון לעשות ולפעמים גם להתעקש עוד ועוד כמו שנדמה שאני מתעקש פה שיביאו... שיציגו ממש, שיסבירו מה הם... מה הם רוצים, הוא לא יכול לכפות עליהם החלטה מק... או לא יכול... כמעט לא יכול, אני לא אומר שהוא לא יכול בכלל, היו מקרים בפירוש שנכפו, שדרגים ממונים החליטו על דברים, אפשר להביא דוגמאות מכל ההיסטוריה של צה"ל, שדרג מדיני או דרג עליון היה כל כך משוכנע שמה שהוא רוצה הוא חשוב, שהוא השתמש בסמכותו, בכוחו, בכוח השכנוע, בסוף בכוח שלו להיות זה שמחליט, להחליט בניגוד להמלצות המקצועיות, אבל זה מאוד לא מקובל, צריך לשמור את זה לדברים מאוד... נגיד רחוקים, קיצוניים, ושם אני לא יודע... אני בזמן מעשה... ב-2012 לא חשבתי על הדבר הזה כמו שב-2010 לא חשבתי על... ולא שלא היו לי מחשבות על דברים אחרים לא ראויים שקרו אז, אני חושב עם אחד מהדברים הגעתי אליך אפילו פעם באיזה ניסיון להסב את תשומת לבך בדבר שאני חשבתי שדבר מאוד לא תקין קרה ושאלו ממנו מסקנות, בקשר לחיל הים לא היה לי שום... לא היה לי הרגשה כזאת בזמן אמת, רק כשאתה מסתכל בדיעבד בהחלט אפשר למצוא פה חוט מקשר אפשרי אבל שאי אפשר לברר אותו בלי חקירה שממוקדת בזה, במה קרה מבחינת שחיתות,

מה הכלים שיש בידי הגורמים המדיניים על מנת ש... נאמר הגוף המקצועי...

ועדה:

לא יתמרן אותם?

אהוד ברק:

לא יתמרן, בדיוק,

ועדה:

אהוד ברק:

יש, זה מוגבל, זה בנוי מניסיון החיים של אנשים, מהיכולת שלהם להתפשט לדברים שהם לא חלק מניסיונם אבל בהיקף ובשימוש בכלל היכולות ההשכלה שלהם, זה יכולת להפעיל מומחים, לפעמים לקרוא לעמדה חיצונית, לבקש חוות דעת חיצונית של אנשים שכן מבינים בזה, יש דוגמאות כאלה גם לעניין הצוללות שמינו אנשים שהם כבר לא חיצוניים, כבר לא בחיל הים, בשביל לטפל בחלק (מילה לא ברורה). אני זוכר שבעניינים רגישים אחרים שהם הנשוא של ה... אני זוכר שהיו... אני ככה די הופתעתי כשהגעתי להיות ראש אג"ת *** אז פתאום הסתבר לי שיש צוות ייעוץ שכלל אנשים שאתה לא ראית אותם ביום יום, *** וכל מיני דמויות מהעבר, ושהגיעו שם, ואני מוכרח להודות שאני הופתעתי והתרשמתי מכובד הראש, מהעומק של הידע, מכמה זה יכול להיות חשוב לשמוע אחרים. אני הייתי ראש אמ"ן קרוב לטראומה של יום כיפור, מצאתי הרבה מאוד ברכה באיזה מנהג ששלמה גזית הכניס עוד לפני ה... מיד אחרי המלחמה, להביא אקדמאים, אקדמאים, הם לא רואים, הם לא קוראים שש שעות חומר, הם רואים את העולם, הם רגילים להסתכל על היסטוריה זה... הבאנו אקדמאים שהם תרמו הרבה לאיכות של הערכת המצב שלי, אז אפשר לעשות כל מיני דברים, אבל בסוף ברוב הדברים אתה... אתה מוצא את עצמך... המילה מובל היא לא לגמרי מתאימה אבל בסוף אתה צריך... יש המון החלטות, צריך לקבל

אותן, צריך לראות אותן, אתה מנסה פעם אחת אתה מתערב דרך סדר העדיפויות הכללי במסגרת תוכנית הרב שנתית או תוכניות ארוכות טווח, ואחר כך אתה מפעיל את השכל הישר ואני חושב שיש ל... אפילו בעניין הצוללות יש תקדימים, אני זוכר שאני הייתי סגן רמטכ"ל כשהעלו את הסער חמש, אני חשבתי שמה שראינו כבר ב-73 היה אמור להספיק לנו לראות שתם עידן כלי השיט שצפים על המים, זה נקודות בולטות, חפצים פיזיים, קונטרסט חזק מאוד עם הרקע, זה אידיאלי בשביל להפגיש את הטיל עם המטרה, ואמרתי ראינו כבר שאין להם סיכוי, פעם אחת הם עשו לנו בהטבעת אילת, אחר כך חיל הים נחלץ במהירות ועשה מאמץ, תוך שנים בודדות עמד במצב שהוא הפך את כל הסיפור. עכשיו כל פעם כשהם יצאו לא היה צריך להתחבא עם שייטת 13 במערות על יד הזה... וכל מי שיצא טבע והוא לא ידע אפילו מאיפה ירו את זה בגלל הספינות טילים הקטנות... אמרתי נגמר הסיפור, לא צריך... ***, אני חשבתי ככה, בעיקר כשחיל הים הוא בסוף הוא כוח משני, הוא לא כמו חיל האוויר וחיל היבשה שהיעדר אחד מהם הוא קיומי, אמרתי קודם למה, חיל הים לא הקיומי בתנאים של מדינת ישראל, אז אני חשבתי שצריך צוללות וחיל הים בא עם הצעה להקים את ה... בפסקוואלה שם היה איזה מספנה, במפרץ מקסיקו, שם בונים... יבנו לנו ספינות גדולות כאלה יותר... סטי"לים, אמרתי למה אנחנו צריכים את זה? סתם יהיה מטרות, וניסיתי לשכנע את רבין, זה לא הגיוני, צריך לקנות צוללות, וזאב אלמוג יפת, טליק, שהוא היה איש מאוד סמכותי וזה, הצליחו לשכנע את רבין, אז אמרתי לרבין תראה, יש תקציב רב שנתי, ייקחו לנו את הכסף הזה ואז חיל הים שיש לו תקציב משני הוא אז יבוא ויתבע את הצוללות, הם ישמיעו בדיוק את הנימוקים שאני משמיע עכשיו, אבל כבר ה... הסער חמש הן כבר תקועות בתוך הצנרת בספינה, ואז יוצא שהכפלנו את ההשקעה בחיל הים בלי שיש לזה הצדקה אמיתית בראיה הכוללת, ורבין בסוף החליט איתם ולא איתי, אני בטוח... נשארתי בטוח שצדקתי, אחר כך כשהם באו ובאמת כמו שצפיתי דרשו את הצוללות אז אני התנגדתי, אמרו ברק הוא נגד צוללות, לא נגד צוללות, הוא נגד זה שקודם היינו עיוורים ועכשיו אנחנו נותנים להם בדיוק את מה שהיה חזוי מראש שהם יבקשו אחרי שהם יצליחו לשים את היד על הנתח כסף של הסער חמש ולפי דעתי הוא לא מוצדק, אבל מה זה מראה לך? שגם רבין שהיה גם כן הוא היה רמטכ"ל קודם, הוא היה זה... והוא עסק בדברים כאלה הרבה שנים, גם הוא בסוף הוא לא יכול להגיד למפקד חיל הים, טליק, לאנשים אחרים באים מוציאים עמדה מקצועית מסודרת אפילו בגלל שבן אדם שנראה שהוא... שהוא חושב שהוא יודע משהו אומר כמוני, טו... שסגן הרמטכ"ל או משהו, טוען שזה טעות קשה ולא צריך לעשות את זה, אז יכול... יש גם דברים כאלה, יכול להיות שגם אני פה ראיתי את הדבר הזה באיזשהו דיון, בטח אמרתי תשמע אין דרך יותר להתנגד לזה, בסוף זה לפחות שזה לא ישבש לנו את סדר העדיפויות הכולל של צה"ל,

ועדה:

יכול להיות שחיל הים שכנראה התחושה שלו שהוא בן חורג... איך נאמר? מתנהל בצורה מיוחדת, נגדיר את זה כך...?

אהוד ברק:

לא, קודם כל תחושה של בן חורג הייתה לו באמת והיא במובן מסוים מוצדקת כי אנחנו לא הסתרנו... אני תמיד הייתי... הייתי אומר תראו זה חיל מצוין, אני מכיר את האנשים, שייטת 13 היא באמת... כשהכרתי את חלק מאנשי הצוללות, אברהם בן שושן (מילים לא ברורות) וחלק ממפקדי השייטות הסטי"ל... האנשים הם מרשימים והם רציניים והם זה והם שם, אבל כשמסתכלים... עוד פעם, מתרוממים, מסתכלים, אז זה רו... האוויר והיבשה הם ביחד יש סינרגיה עצומה שעוזרת או... קובעת את היכולת שלנו לעצור איומים ***, לא יגיעו... עוד פעם... לא לגשר עד הלום ולא למשמר העמק עם כוחות... או לקאקון, אני נולדתי ליד קאקון, הגיעו כוחות מעיראק עד קאקון במלחמת העולם ה...

במלחמת השחרור ואני עוד זוכר את זה, לא, קאקון, לא קנקון, קאקון שלנו, על יד מושב אומץ, על יד המעפיל, במעפיל שמעו את ה... אצלנו בקיבוץ... בקיבוץ שלי שמעו את המרגמות, הפעם היחידה שהשתתפנו במלחמת השחרור שמענו מרגמות מקאקון, לא חשוב, אבל הם עוצרים ביחד, יש סינרגיה. הים הוא זירה משנית, אני קראתי לה משמר חופים, אין לנו... אין לנו ספינות של ים כחול, של...

ועדה:

אהוד ברק:

***, חיל האוויר כמשימה משנית יכול להיות... להשמיד את הציים של האויב, בטח למנוע איזשהו איום ממשי על ישראל, ולכאורה לפי ההיגיון הזה היה צריך להשתמש ממש במשמר חופים עם ספינות קטנות, אז זה לא הוסתר, אז חיל אוויר... חיל הים הרגיש שהוא... שהוא מקופח ושחיל אוויר מטופח בגלל סיבות די ברורות. ביבשה היה תסכול לגבי חיל אוויר, קראו לו צבא זר אך ידידותי, תמיד היו שואלים אותי בזה למה... למה חיל אוויר הכל כזה אקסלוסיבי, הכל נקי, מסודר, אמרתי תראו, אם כל פעם שהציוד בטנק היה נתקע הטנק היה נופל, מתרסק והצוות נהרג אז גם אצלנו זה כנראה אותו הדבר (צוחק), אז זה יש... משהו מזה ישנו, הכל מוכרע, בסוף זה בחיים... החיים הם זורמים, הם זה, יש הרבה דברים, יש גבולות לספן אוף אטנשן, לספן אוף קונטרול, לצורך לזוז וגם... אתה אומר אתה תראה דברים יוצאים מהשליטה אז אתה מכנס אותם בחזרה במכה פה מכה שם, אין דרך להתמודד עם זה, יש משהו, זה נהיה בעייתי כשאתה בדיעבד רואה שהייתה בזה שחיתות, שהיה בכלל כוונת מכוון שלא נובעת מאינטרס,

ועדה:

אבל השאלה שלי היא עוד לפני השחיתות... בוא נניח רגע את ענייני השחיתות בצד, יכול להיות שמישהו כמו למשל מנכ"ל משרד הביטחון אודי שני שראה בעצם שמצד אחד הממשלה רוצה לתת ולשלם על הגנה על המים הכלכליים, מצד שני יש דרישה של חיל הים שתמיד רוצה ותמיד חסר לו ותמיד צריך עוד ספינות, והוא איכשהו ממזג את שני הדברים האלה לשדרוג הדרישה שהיא לכאורה למים כלכליים אבל היא בעצם תיתן מענה יותר שלם לחיל הים, לצרכים של חיל הים, אתה... זה...

אהוד ברק:

לא חושב כשאנחנו מסתכלים על השינוי... יכול להיות שאם היה... אם מנכ"ל משרד הביטחון היה מישהו מחיל הים (צוחק) אז יכול להיות שזה היה עולה בדעתי שהוא... אני לא חושב שאודי... חיל הים יכול להיות יוצר את הדברים... תראי, זאב אלמוג למשל היה לוחם מסדרונות מאוד מוכשר, במסדרונות, בזה, ב... להפיג את ה...

ועדה:

כשאנחנו מסתכלים על השינויים... אז יכול להיות שחיל הים בעצם עשה את ה... מין... ***

אהוד ברק:

יכול להיות... יכול להיות שלפעמים... כן, שגורמים מנצלים את הדבר הזה, יכול להיות, אבל זה במידה, הם לא יכולים... חיל הים לא היה יכול פתאום לגדול בתקציב כפליים, חלק מהדברים הם טבעיים, אני ראיתי איך גדלה 8200, היא גדלה מהצרכים, אני ראיתי איך המוסד המריא מ... או השב"כ, כשהופיעו טכנולוגיות מתקדמות ששב"כ היה (מילים לא ברורות), שב"כ גדל, ***

ועדה:

בהמשך לשאלות האלה, אנחנו חוזרים קצת על דברים שהיו, אבל יש לנו פה מצב שבעצם הזדמן לחיל הים צירוף מקרים מבורך מבחינתו, יש מים כלכליים, דבר חדש, הממשלה מוכנה לתת תקציבים לעניינים האלה, ואני חיל הים עני ומסכן וצריך ספינות גדולות שלא נותנים לי ואז...

אהוד ברק:

למה הוא אגב אמר שהוא צריך אותן? אני אגב לא מצליח להיזכר באיזה נימוק אמיתי,

ועדה: זה שאלה אחרת, אבל במקביל ייתכן שאפשר לזהות תופעה שנוכח הדברים שאמרתי עכשיו אג"ת למשל שבדרך כלל הוא מאוד מאוד מקפיד בעניין של ספינות השטח הוא היה קצת על הגדר, אני לא יודע אם הוא כן היה מעורב לא היה מעורב, אבל גם אם הוא היה מעורב זאת לא המעורבות שבדרך כלל אנחנו רואים באג"ת, זה תהליך שיכול היה לקרות?

אהוד ברק: לא יודע, אתה שואל אם יכול להיות שתת הכרתית משפיעה העובדה שיכול להיות שאפשר יהיה להטיל את זה לחצרה של הממשלה? אז זה מקל...

ועדה: הכרתית, לא תת הכרתית,

אהוד ברק: הכרתית, יכול להיות, יכול להיות, אני לא... לא פוסל את זה, אני חושב שלא... הכרתית באופן מודע, בטח לא ליזום דבר כזה, אבל בשלב מסוים של התעייפות מהזה להגיד טוב הם כל כך רוצים, הם ישלמו, אז בסדר, אז אנחנו... זה... ניקח ממקומות אחרים, זה לא... אני... צריך לקוות שזה מצטמצם, כמה שיש יותר אינטגרטי בתוך המערכת אז זה מצטמצם הסיכון, אבל אין דרך לעקור לגמרי את ההיבט האנושי, אני זוכר באמריקה התמודדו עם דברים דומים, ***. אז אני לא יודע, גם אצל האמריקאים שהם באמת אמורים להיות הרבה יותר מסודרים כי הם הגיעו לירח, אצלנו היו מגיעים באלתורים לדברים יותר טובים, לירח לא היינו מגיעים,

ועדה: אז אנחנו לומדים מהאמריקאים את השיטות האלה?

אהוד ברק: לא, לא, אנחנו לא לומדים, אני אומר שבמקום טבע האדם... ***, אצל האמריקאים שהם מסודרים זה חצי גרוע כי התעמולה והזה עושה, ואצלנו יחסית אנחנו... יחסית אני אומר אנחנו טובים במקום שאין שחיתות, אנחנו טובים יחסית, זה לא אומר שאין שגיאות ואין זה ואין עיוותים קטנים ואין הרבה דברים, תמיד תמצאו, כל ועדה כמוכם תתכנס תמצא הרבה פגמים שצריך... צריך ואפשר לתקן,

ועדה: בהמשך למה שדיברנו עליו קודם איך הספינות עברו טרנספורמציה מניירות לספינות שטח ושכנראה זה בא לשרת את חיל הים ואת הצרכים שלו עוד מלפני,

אהוד ברק: או את השחיתות מאחורה,

ועדה: יש מסמך מלשכת חיל הים *** ומדברים על זה שזה צריך לכלול ספינות שטח חדשות לחיל הים, *מה קרה לספינות האלה? מדוע זה נעלם?*

אהוד ברק: באיזה שנה זה היה? בשיח...

ועדה: זה 2009,

אהוד ברק: זה אחר כך בתוך התוכניות ה... גם חזר בתוך תוכניות... עוד פעם אני אומר, ממקורות משניים, של מה שאני קורא בעיתון, חזר גם בתוך התוכנית אב של גנור, או צייני משהו, שגם כן הם מדברים על תוכנית עם... עם כל המימדים שהתגלו,

ועדה: אני שמה לרגע בצד את עניין השחיתות, העובדה היא שחיל הים רצה את זה,

אהוד ברק: כן חשבו שצריך, שהם רוצים, ספינות גדולות,

ועדה: אחר כך זה ירד, אחר כך זה חזר,

אהוד ברק: מה הוא אומר שעושים איתם? הם הרי לא עם כלי לחימה יותר כבדים, למה צריך ספינות של 1,500?

- נגיד כן, ***
- ועדה:**
- אהוד ברק:** אבל יש להם כתוצאה מזה קרוסקשן יותר גדול אז הם יותר פגיעים,
- ועדה:** זה לא משנה, אני חושב שההבדל בין פגיעות הוא...
- אהוד ברק:** טוב, רוצים כאלה blue water navy,
- ועדה:** יש להם תשובות, אפשר לא לקבל אותם כמובן,
- ועדה:** אני... אני רוצה רגע להוסיף שאלה מהזווית של המיקום של האסדה, ובעצם ה...
- אהוד ברק:** היא זה אחר כך לחוף,
- ועדה:** יש תהליך ש... בהתחלה מתלבטים לגבי המיקום ויש דיונים ובסוף מחליטים לשים את זה כאילו במקום הכי קרוב ל... לקו הגבול או ל...
- אהוד ברק:** הכי רחוק או הכי קרוב? כי בסוף היא הייתה קרובה מאוד,
- ועדה:** רחוק מהחוף וזה כמו שהיינו הולכים ובונים עכשיו תחנת חשמל או תחנה...
- ועדה:** אתה מדבר על כריש,
- ועדה:** אני מדבר... כן, על כריש, עכשיו, התהליך של קביעת המיקום האם אתה מכיר אותו? האם אתה... יכלו להזיז את המיקום למקום אחר ולהגן עליו אולי ביתר קלות?
- אהוד ברק:** תראה, היה... אני חושב שכבר אז היו אנשים... אני לא זוכר מי זה היה, בכל מקום שאתה בודק גם את ההתפתחות של ההגנה... ההגנה נגד רקטות וטילים יש תמיד אנשים שאתה מוצא שבדיעבד שהם מהתחלה הצביעו לאיזה כיוון נכון... היו אנשים שמהתחלה אמרו תראו יש בכלל אפשרות לחבר את הצינור מתחת למים בפי הבאר ולהוביל את זה, תגידו לאן אתם רוצים להוביל את זה, זה על יד החוף באיזשהו מקום, היו טענות שזה מפריע קצת לסביבה, מלכלך וכן הלאה, אבל למצוא איזה מקום מוגן. אני לא יודע מה היה בקבלת ההחלטות בדבר הזה אחרי שאני... אני עזבתי את המשרד,
- ועדה:** אבל זה משליך גם על הספינות, כי אם האסדות... לא רק על אופן ההגנה על האסדות, כי אם האסדות קרובות לחוף, אסדות ההפקה, לא הקידוח, אלא...
- אהוד ברק:** כן, אז אתה... אז אתה מטפל בזה גם יכול להיות שאתה יכול לעשות סוללת טק"א על החוף וסוללת... וספינות דבורים יסתובבו מסביב בחצי קשת,
- ועדה:** אבל ראינו שבכל זאת אושרו ה-1,500 האלה והשאלה הייתה אם אז כבר חשבו גם על ההיבט הזה, אם זכור לך פשוט דיון גם על ההיבט הזה,
- אהוד ברק:** אני לפי המסמכים שלכם לפני מרץ 2013 סוכם ברמה של מדינת ישראל שהולכים על הספינות הגדולות? כי אני... לי לא זכור כדבר ש...
- ועדה:** מר ברק, בדרך כלל אנחנו שואלים את השאלות,
- אהוד ברק:** אבל אני לא יכול לדעת, אני... זה קרה לפני הרבה שנים (צוחק), אני לא רוצה להגיד דברים לא נכונים אז אני... גם מה שאני אומר הוא בערבון מוגבל, אתם הרי כל פעם שאתה מראה לי איזה מסמך שכתוב אחרת אני אומר כנראה שזה המצב (צוחק),
- ועדה:** מקודם הזכרנו דיון שהיה אצלך ב... אני לא זוכר את השנה,

במאי... במאי... אמרתם מאי ואחר כך ביולי...	אהוד ברק:
יולי, בדיוק,	ועדה:
אבל כשמדברים על זה... לא יודע, אני... הדבר היחיד שאני יכול לתאר לי זה שהייתה הצגה ושגם כן אפשר למצוא את העקבות שלה אני מניח ואת המצגת שבה הציגו...	אהוד ברק:
מצגות יש בלי סוף,	ועדה:
והגענו למסקנה שאין... אין לנו יותר דרך להתווכח עם חיל הים כי התמצו הדברים וזהו אז זה כנראה בצער 1,500 טון, אני אם היית שואל אותי מהזיכרון אני הייתי חושב שזה לא הוכרע בזמני 1,500 טון, זה קרה אחר כך, אבל יכול להיות שהזיכרון גם מתעתע... אני לא זוכר שהשתכנעתי אי פעם שבאמת צריך את זה אבל השתכנעתי שאין ברירה אלא לאשר את זה לחיל הים,	אהוד ברק:
ביום 3.7.12 אישרת את תפיסת ההפעלה, זאת אומרת בעצם ביקשת שיכינו מחליטים, המחליטים הגיע שנה אחר כך באמת, אחרי תקופתך, אבל ביום 3.7.12 אתה מאשר אותו... אותו דיון שהשופט זילברטל הקריא לך מקודם, בעצם אתה מאשר את תפיסת ההפעלה שמוצגת לך, (מילה לא ברורה) שכוללת את ארבע הספינות הגדולות ומל"טים ותפיסת הפעלה...	ועדה:
זה תוצאה של המשך הדיונים שבהם לא הצלחנו לשכנע את חיל הים שיש דרכים אחרות יותר יעילות ובסוף צריך... צריך להמשיך ללכת, צריך להגיד אז מה? אז לא מגינים בכלל?	אהוד ברק:
צריך להפליג,	ועדה:
כן, או צריך ל... צריך לבנות ספינות נגד העמדה של חיל הים או לא לבנות בכלל? להגיד להם שאנחנו לא מגיעים להסכמה עם חיל הים אז אין ברירה אלא לעצור את הכל... יש... יש דברים כאלה, בסופו של דבר המציאות היא דוחקת וצריך לקבל החלטות,	אהוד ברק:
טוב, בתקופתך נתמנה כמפקד חיל הים האלוף רם רוטברג,	ועדה:
באיזה שנה הוא התמנה? כבר לא זוכר,	אהוד ברק:
באוקטובר 2011, בתקופתך כשר הביטחון,	ועדה:
כן, אני זוכר את זה, אני לא זוכר באיזה שנה, בהתחלה, בסוף,	אהוד ברק:
לפני שהוא התמנה הוא לא שימש כראש מטה חיל הים וגם לא כר"מ-ים, אתה זוכר מדוע הוא התמנה חרף העובדה...	ועדה:
קודם כל הוא התמנה אני מניח... מי שצריך להמליץ על זה הרמטכ"ל אז אני מניח שהרמטכ"ל דאז, אני לא יודע, תבדקו מי זה היה,	אהוד ברק:
בני גנץ,	ועדה:
מי? בני גנץ, מניח שבני גנץ המליץ עליו, אני זכרתי אותו, הוא היה... אני חושב הוא היה בשייטת 13,	אהוד ברק:
נכון,	ועדה:
קודם, הוא היה מפקד שייטת, אני זכרתי אותו בתור קצין טוב מאוד, מתקופות קודמות, ואני מניח שלא היה מועמד יותר טוב ממנו,	אהוד ברק:
בתהליך כזה של מינוי מפקד זרוע הים במקרה שלנו איך... איך הדינמיקה? הרמטכ"ל ממליץ בפני השר?	ועדה:

הרמטכ"ל ממליץ בפני השר, בדרך כלל הוא מביא תיאור של ה... של...	אהוד ברק:
הוא ממליץ על כמה מועמדים?	ועדה:
לא, לא, הוא ממליץ על אחד אבל הוא מספר... בדרך כלל הוא... הוא בדרך כלל מספר לשר מי זה המועמדים, הוא מונה שניים או שלושה מועמדים שנראים כאלה ומנמק את היתרונות והמגבלות שהוא רואה לכל אחד וממליץ בסוף על אחד, אז אני מניח... אני לא יכול לזכור את זה, אבל יכול להיות... עוד פעם, שיש במשרד הביטחון הקלטות אפילו של המפגשים פה... הפגישות עם ה... אבל יכול להיות שאין... פ"א אלי"ף, (מילים לא ברורות) בטח רישום, זה לא מה שקורה באופן פרטי בין שני אנשים, אני מניח שהרמטכ"ל המליץ על רוטברג שהוא היה... במל"ל אני חושב הוא היה קודם,	אהוד ברק:
נכון, הוא היה במל"ל,	ועדה:
והוא... ו... וכשהוא תיאר עוד שני מועמדים או שלושה שנראו לו פחות מתאימים ושהוא ממליץ על זה, ובגדול אני מניח שאישרתי את זה כי אני לא... לא מכיר... אני לא זוכר מי היו האחרים אפילו שהיו אז מועמדים, את רוטברג במקרה אני זוכר כן כי בשיטת 13 הוא היה מאשר מבצעים גם אצלי, זהו, אין איזה משהו שאני יכול...	אהוד ברק:
היה איזה... אתה זכור לך איזה לובי למנות אותו מצד זה או אחר? למעט ההמלצה של הרמטכ"ל כמובן,	ועדה:
לא, אני זוכר שמינו את צייני למשל,	אהוד ברק:
לפניו,	ועדה:
אז בא אליי גם כן אשכנזי, הוא תיאר אותו, ואני לא זוכר גם כן מי זה היה המועמד ה... או המועמדים האחרים, והוא אפילו... וגם את צייני אני זוכר אותו מאיזה מבצעים עם ה... הוא היה מפקד סטי"לים אני חושב... והוא אפילו הביא לעיוני... זה... זה היה איזה סיפור עליו שהוא משהו היה איתו איזה צרות ב***, דברים שלא היו... לא היו בסדר... והוא אמר שהוא בכל זאת רוצה אותו כי הוא לפי דעתו ייתן מרץ וזה (מילה לא ברורה) מבצעת, אמרתי בסדר, תשים עין על הדברים האלה יותר אבל... (צוחק) כי היה כבר איזה אי... משהו... איזה מין כתם כזה של משהו, של התנהגות, אבל זה לא נראה לרמטכ"ל ואני אישרתי את זה כסיבה לא ל... לא לקבל אותו והוא היה... זהו, זה תהליך אנושי, זה לא איזה משהו... אין שם מדידות,	אהוד ברק:
יכול להיווצר רושם שבמקרה של רם רוטברג הוא איכשהו גבר על מועמדים יותר טבעיים מבחינת... (מילה לא ברורה) המסלול,	ועדה:
אני לא זוכר מי זה היו...	אהוד ברק:
(מילים לא ברורות) רמ"ט או ר"מ-ים לפני כן שזה...	ועדה:
כן, כן, שזה באמת זה... לא טבעי,	אהוד ברק:
אני לא זוכר, אני לא יכול להגיד על זה כלום, אני לא זוכר מי זה היו המועמדים האחרים, תשאלו את גנץ בהזדמנות, הוא בטח זוכר את זה יותר טוב, הוא המליץ,	אהוד ברק:
מר ברק, אנחנו ממשיכים. ונדבר עכשיו על הנושא של צוללת 6. מה אתה יכול לספר לנו, מבחינת העמדה שלך. אנחנו יודעים שהיה שינוי בעמדה שלך?	ועדה:
אז קודם כול אני תיארתי ממש בהתחלה, שב-2007 אני בממשלה של אולמרט, ושם*** זה היה נושא די משני, כי היה את 4, 5 כבר בשלבי	אהוד ברק:

ביצוע והאופציה עוד הייתה רחוקה. אני את האמת לא זוכר דיונים חשובים על הצוללת, אבל, עוד פעם, אני מניח שהיו ותמצאו אותם. אני זוכר שב-2009 זה מתחיל, גם שיח פורמלי ולא פורמלי בנושא בכלל שהאופציה מתקרבת וצריך להגיד, מגיע נתניהו, אני לא זוכר מתי ב-2010 זה נגמר, אבל התחילו דיונים, אז המל"ל מתחיל, כול השיחות שדיברתי עליהם ומביא את הפידבקים שהביא מהגרמנים, ***. ושם אני שומע בהצגות, בפ"א אל"ף, בפ"א עי"ן, בדיונים, אני לומד על ** , שהוא באמת מוערך מאוד, איש מאוד רציני שגם עסק הרבה בצוללות שהייתה לו עבודה שהמסקנה שלו הספיקה לחמש, וזאת הייתה עמדת משרד הביטחון ששמעתי אותה גם כשעוד הייתי בממשלה של אולמרט, ולא ראיתי סיבה לשנות אותה ואני מודה שלא התעמקתי בה במיוחד, זה לא היה נושא חם או שנדרשו בו מיד החלטות. בתוך העניין הזה אני שומע מאנשים, חלק מאנשי חיל הים לשעבר, זכור לי [אברהם] בן שושן כי אני מאוד הערכתי אותו גם כן, שדווקא היו לו הסתייגויות מלהגדיל מעבר לחמש בגלל בעיות של כוח אדם. ***. היו הרבה אנשים, גם אנשים שלנו בתוך מדינת ישראל וגם אחרים. עמוס ירון אמר לי פעם שבשלב מסוים אני אמרתי לו אחרי מעשה, שאני הסכמתי לצוללת השישית כי ביבי לחץ עלי. אז אני, ממה שאתם יודעים על פעילותי בחוץ, מחוץ לחדרים האלה, הייתי שמח אם הייתי יכול להעביר את ה... לביבי, אבל זה עובדתית לא נכון, אני לא זוכר. ברור שזה עלה בפגישות אישיות, פגישות עבודה, צריך לנסות למצוא דברים. זה עלה מהמל"ל, ביוזמת המל"ל העניין, והם עיגנו את זה באותם הסברים ***. בהחלט יכול להיות שביבי דיבר על זה בפגישות שלנו. אני לא זוכר מצב של לחץ. יכול להיות שסיפרתי לעמוס על האירוע הזה בינואר כשעשו משהו לגמרי לא תקין בכניסה לדיון ושאת זה הוא פירש, אבל לא היה. אני לא זוכר לחץ מיוחד מביבי בדבר הזה. אבל יכול להיות שזה היה גם בגלל שהיה נראה לו מההתחלה שאני די נוטה לכיוון של לשקול את זה ברצינות, הצוללת השישית. ואני רוצה להיכנס לנימוקים מדוע זה נראה לי בעל ערך הצוללת השישית מקשת רחבה של סיבות. ***

*** הדבר השני, אני עם תואר שני מסטנפורד בניתוח מערכות הנדסיות כלכליות והתעסקתי בזה גם די הרבה מקצועית, גם מה קורה אחורה ומה קורה קדימה, כול המתמטיקה של זה וכול הנושא של ניתוח סיכונים והתפלגויות של הסתברויות בהקשר לסוגים שונים של מודלים של המציאות. ואני פגשתי יותר מפעם אחת את פרשת השוליים ה... של ההתפלגויות, זה קרנית יכולה לספר לכם, שבסחר מנסים לשחזר את המודלים הסטוכסטיים של איך תיראה ההתנהגות על בסיס כול המידע שיש מהעבר. לפעמים בונים תזות שלמות, לוקחים פוזיציות ענקיות וקרנות של אנשים חכמים שיודעים מתמטיקה ויודעים, על בסיס הנחה שהדבר שיגרום להם להפסיד הוא קורה פעם ב-100 שנה, אבל הפעם הזאת קורית ברבעון הבא או בשנה הבאה והם קורסים, זו תופעה די ידועה. אני גדלתי בצעירותי בתחום של המפגש של מבצעים וטכנולוגיה מתקדמת מאוד, וזה עשה אותי מרפיסט מהמילה מרפי, חוק מרפי. כול תקלה שהיא אפשרית היא תקרה ברגע הכי גרוע והכי לא פשוט להגיב וצריך להתעסק עם זה וצריך לחשוב על זה ברצינות כי זה יכול לקרות. ***

אהוד ברק:

אז למה אנחנו צריכים רק שש צוללות? למה לא עשר?

ועדה:

רגע, לא, אז עוד פעם, גם פה יש תמיד מפגש איפה עובר הקו. הרי גם מי שאמר צריך שתיים, לא אחת, הוא עושה הערכת סיכונים, הערכת סיכונים אתה תמיד מאזן בין דרישות שונות ואני אומר, בגלל שאני מרפיסט ותמיד יודע שהתקלה עומדת לקרות, גם תקרה ברגע הכי לא

אהוד ברק:

נוח, אני תיכף אתאר לך איזה סצנריו שהיה לי בראש, *** אני אומר לך, אחרי 9.11 יש אנשים שרצו אחריי שנים ואמרו "איך אתה ראתה את זה מראש? איך ראתה?" הביאו לי תמליל של ההרצאה כשנסעתי יחד עם ראש ה-FBI, לא, סגן ראש ה-FBI באיזה מלון בניו יורק לאנשי עסקים ויהודים שהביא אדגר ברונפמן, ושם אני אומר להם ב-1995 אני אומר להם, תראו, אני מדבר על הלחימה בטרור, אני אומר להם "תארו לכם שהתקפת טרור מוצלחת מפילה את אחד משני מגדלי התאומים. כמה הייתם מוכנים לשלם בדיעבד כדי שגם לא יקרה אותו דבר לשני. קחו 10% מזה תשקיעו במלחמה בטרור, לא תצטרכו, לא יהיה לכם". שאלו אותי "איך חזית את זה?" אמרתי "לא חזיתי, לא ראיתי כלום. ראיתי שנתיים קודם היה מישהו, הגיע עם משאית, עם כמה טונות של חומר נפץ, זה היה למטה, הוא כמעט פוצץ את זה, אז קחו בחשבון שזה יכול לקרות". עכשיו, לכול דבר יש עלות. הרי זה בעצם הצד השני. אם לא הייתה לזה עלות, אז היה לך שמונה צוללות.

ועדה:

***. אז עלות מחזור חיים של צוללת, אנחנו יודעים הוא פעם וחצי מהערך שלה, אתה צריך לקחת פעמיים וחצי את המחיר שלה ואני את זה אעלה לך ב-X* שנה. זאת גם הייתה אחת הסיבות שכול כך התעניינו בהפרטת המספנות, המון עבודה. אז נניח שהצוללת הזאת עלתה 650 מיליון דולר, הייתה צריכה להיות קצת פחות...

אהוד ברק:

...יורו.

ועדה:

כן, אז אני לוקח קצת פחות, תוסיף 10% ביורו, אתה יודע... נניח לרגע, סתם מספר אצבע, 650 מיליון דולר, אז בסוף זה פעמיים וחצי, מיליארד שש מאות, בסדר, ככה היא הולכת לעלות לך, מיליארד שש מאות. אבל יש לה אורך חיים של X* שנה, ואורך החיים התקציבי הוא Y* שנה כי אתה מתחיל לשלם עוד Z* שנים לפני. אבל X* שנה, מיליארד שש מאות, זה W* מיליון יורו לשנה, או דולר אני עשיתי את זה... התל"ג שלנו הוא give and take הוא שנתי, אתה מסתכל על הדבר הזה, ההוצאה הכוללת על הדבר הזה היא Q* פרומיל. אז אני אומר, השקפתי, אפשר לחלוק עליה ולהגיד "זה לא נכון", אם תוספת של צוללת שישית שמגדילה את הביטחון שלנו *** , עולה לנו בעומס שנתי על X* שנה שהוא שני פרומיל נוספים על התל"ג של מדינת ישראל, זה *** מוצדקת. לפי דעתי. אני לא יכול להכריח אנשים...

אהוד ברק:

אתה עושה את החישוב הזה? מישהו במדינת ישראל עושה את החישוב הזה? לא אמורים לעשות את החישוב הזה?

ועדה:

אנחנו עושים את זה בהרבה... אני העליתי את זה בהרבה דברים אחרים. למשל, מה שתיארת קודם במערכת רב שכבתית, אמרתי "תראו זה פרומילים". קחו את זה עכשיו, תכריחו את המערכת... מאוד לא אהבו, קרנית תספר לכם, באוצר את העניין של אגרות חוב ייעודיות, זה נראה דבר מיושן, לא מתאים לעולם הזה, חד פעמי, תקראו לזה בשם. זה למען הבטחת היציבות שלנו להגנה מפני טילים זה הולך להיות טלטלה עצומה.

אהוד ברק:

מי עושה את החשבון הזה או אמור לעשות את החשבון הזה חוץ משר הביטחון?

ועדה:

בהחלט... יכול להיות בהחלט, מל"ל עושה את זה, אג"ת עושה חשבון, אני עשיתי חשבונות כאלה כשהייתי ראש אג"ת.

אהוד ברק:

בפועל עושים את זה?

ועדה:

אהוד ברק:

כן, כן. בהחלט. בהחלט. אני עם מערכת ההגנה הרב שכבתית, אני הבאתי בדיוק חשבונות כאלה והצעתי שהנגיד יורה לאוצר שהוא מסכים לשנות את צורת ההתחשבוניות, כי בצורה שהאוצר היום סופר, אז כשלוקחים את הכסף הזה עכשיו מהמערכות האלה בעזרת אגרות חוב ייעודיות, זה צריך להיכנס לחשבונאות הלאומית, זה מקלקל לנו את הזה, משנה את היחס סכום לחוב, יש לזה כול מיני השלכות ואני אומר זה מצדיק את זה. יש מצבים שבהם מצדיקים את זה כי צריך לעשות משהו.

ועדה:

אהוד ברק:

מי עושה את החשבון של היחסיות... יש הרי את...
תיכף אני אגיע... אני לא גמרתי למנות את הגורמים. הדבר הבא, הוא *X* שנה זה הרבה זמן וההתפתחויות הטכנולוגיות במשך *X* שנה, שהן הרבה יותר ממה שיכולים לחשוב. יש לנו כלל, אני עוסק הרבה גם בהיי-טק, יש בהיי-טק כלל, תמיד אנחנו overestimate, מה שאנחנו יכולים להשיג, מה שאנחנו עשויים להשיג בשלוש שנים, ו-underestimate מה שיושג בפועל בעשר שנים. עשר שנים זה כבר מעבר לטווח הראיה, מושגים דברים שלא העלית אותם על הדעת. את מה שאתה תעשה בעוד שלוש שנים אתה תמיד נוטה לעשות overestimate של זה. ו-*X* שנה זה המון זמן בטכנולוגיה. זה יכול להשפיע בשתי צורות: אחת, שינוי בפגיעות של הצוללות. אחרי *X* שנה יכולים להופיע סונארים יותר משוכללים שמזהים איזה צוללת בדיוק, ויכולים לעשות איכונים אם יש לך יותר ממקום אחד. יכולות להופיע טכנולוגיות שלא נצפו קודם, לראות אותן גם בעומק של 200 מטר. יכולה גם להופיע טכנולוגיה, שאגב, מופיעה היום, שאתה פעם אחת יודע איפה הצוללות, אתה שותל מאחוריה רובוטים, להקת רובוטים שיכולים לשוט הרבה זמן, הם כול הזמן מעליה. עכשיו היא מוציאה מתוכה, יוצרת, היא מנסה להרוג אותם, אבל הם לא ממש מעליה, הם מאחורה. ויש מאחוריהם עוד שניים מחליפים ובאיזשהו מקום מטוס שיכול לזרוק עוד כאלה מהאוויר וככה, יש לך עוד שתי צוללות, גם לאלה שיש להם 20 צוללות אפשר לעקוב אחרי כול ה-20 כול רגע לדעת איפה הן. יש התפתחויות טכנולוגיות (מילה לא ברורה) של הצוללות שמצדיקות את זה שיהיה לך רידנדנסי בתוך המערכת הזאת. *** ומכול הסיבות האלה צריך את הרידנדנסים. אני כבר הזכרתי קודם, אני קורא לזה סיכוני טריוויה של החיים.

ועדה:

אהוד ברק:

לאן זה מוביל?
שאני הגעתי למסקנה, ש-6, במחיר שזה הולך לעלות לנו לכלכלה הלאומית, יותר נכון מחמש.

ועדה:

אהוד ברק:

אבל לפי אותו חישוב גם שבע זה לא נורא ואז אנחנו מובטחים יותר?
נכון. עקרונית אין לזה גבול ולכן גם אם זה לא היה עולה כסף, היה יכול להיות לנו 14. אבל היות ויש לנו בעיה של כסף, כבר בשישית, כפי שהסביר לי בן שושן בצורה מאוד משכנעת, זה כבר קשה. כבר בשישית קשה יהיה להעמיד את הצוותים. הצוותים בצוללות כאלה זה מיון מיוחד של אנשים, מיון פסיכולוגי מיוחד, אלה אנשים מיוחדים, אתה צריך להחזיק אותם זה גם סוג משימה, זה יותר גרוע מאבטחת אישים. זה תמיד משעמם ולא קורה כלום עד שברגע אחד יש כאלו עומסים. כשמדברים היום על מכונות אוטונומיות, ואומרים "טוב, מצבי חירום ניתן לנהג". לא. הנהג שכול הזמן ינהג באוטונומי הוא לא ידע לעבור במהירות הנכונה למצב חירום ויש לזה... סרטים כבר עשו על זה, כשנותנים חלק (מילה לא ברורה). אולי לא יצטרכו להשתמש בזה באמת. לכן צריך להרגיל את זה באיזשהו מקום, ואני חשבתי שישית, גם שישית הייתה השאלה הקונקרטית היחידה. אני לא אומר, יכול להיות שחלק מהנימוקים שאני מעלה עכשיו, אלו שאמרו 7, 8, 9 לסד"כ לא בתור

מחליפות, היו מעלים נימוקים דומים ואני לא אומר שזה היה לא אפשרי, רק זה לא סביר לעשות את זה, את כול הדיון בלי הצבא. זאת אומרת, שמישהו יעלה באמת דיון למה אנחנו צריכים 7, 8, 9 אבל הוא לא שיתף בכלל את חיל הים, זה האבסורד. אבל עצם העובדה שהיה מותר להעלות את הדיון הזה אילו זה לא היה עולה כסף, בטוח שזה היה עולה. זהו. אני גיבשתי עמדה שצריך שש וזה עבר נכון וככה סיכמתי את הדיונים אצלי. וזה הלך לדיונים אחר כך וזה הלך לדיונים בכול שרשרת הדיונים.

אולי כדאי שנחזור לענייננו. איך זה מתקשר? אולי מספיק חמש צוללות?

ועדה:

לא, לא, אני אומר אתה מחפש, או נראה כאילו מחפש איזה אלגוריתם שיביא לתשובה ופה מדובר בדבר שהוא הערכת. הוא שיקול דעת, הוא שיפוט איפה עובר הגבול, בין ה'כמה זה מסוכן', 'כמה זה יקר', 'מה צריך לעשות'. *** שאני מאוד מעריך אותו, עשה עבודה שמערכת הביטחון התגבשה, ואמרה צריך חמש. זה בערך מביא אותנו למקום הנכון. אני הגעתי למסקנה כשהסתכלתי, אתם שאלתם אותי הרי, למה שש? זו הסיבה. אני הסתכלתי אז אני הגעתי למסקנה של שש.

אהוד ברק:

***, אתה זוכר אותו?

ועדה:

כן, מכיר אותו. בטח. ***

אהוד ברק:

גם הוא דיבר על חמש.

ועדה:

נכון. כן. במידה רבה, לדעתי, *** הוא בן אדם אינטליגנטי, לפי דעתי הוא עקב אחרי העבודה של *** , ראה שהוא לא מוצא שם פרכות של היגיון והוא הגיע למסקנה שזה ראוי לתמוך באותה עמדה ואני חשבתי שלא.

אהוד ברק:

כשהגעתי למסקנה שעכשיו תיארת של שש, האם אתה זוכר אם במערכת הביטחון המשיכו גורמים מסוימים כאלה ואחרים, בצבא ליתר דיוק, להתנגד לתפיסה הזאת?

ועדה:

תראה, היו דיונים והיה ידוע שהם מתנגדים. היה ידוע שצייני חושב שמספיק חמש ולא שש, וגבי אשכנזי חושב שצריך חמש ולא צריך שש.

אהוד ברק:

מה היו הנימוקים שלהם? לשיטתך הם היו נימוקים ענייניים?

ועדה:

תראה, הם העלו נימוקים וזה אותם נימוקים מזה, זה לא צריך יותר, *** וזה מספיק לפי הצרכים ואני מכיר את הדברים האלה, אז היה, כבר 30 שנה מכיר את זה, אז אני יש לי עמדה אחרת שהיא קצת יותר זהירה, קפדנית, לא יודע איך לקרוא לה, מחמירה.

אהוד ברק:

הם חששו מהעומס התקציבי שזה יטיל עליהם? לא לרכישה...

ועדה:

יכול להיות שגם. אבל היו להם נימוקים שגורתיים שהקו עובר פה ואני חשבתי שהוא עובר שם וחשבתי שאני צודק ושאני יכול לעשות, תראו, לא חסר דוגמאות לדברים כאלו. הגיע מישה ארנס, היה שר ביטחון, הוא חשב שצריך דבר שנקרא מפח"ש, אז הוא כפה על מערכת הביטחון מפח"ש למרות שהצבא התנגד. מישה ארנס חשב שצריך 'לביא', אז הוא שם 'לביא' למרות שהצבא התנגד. ***. אני הגעתי, כרמטכ"ל, אני כשר הביטחון, אני כבר הזכרתי קודם, כפיתי להתחיל מחדש את כיפת ברזל ממצב של מוות קליני. כרמטכ"ל אני כפיתי על חיל האוויר את פרויקט המל"טים, המל"טים התוקפים, חיל האוויר התנגד כי זה לקח מהם תקציבים וכן הלאה. אפילו נשק מדויק היה קשה, ונשק מנגד להכניס וזה, לא פשוט. יש התנגדויות. יש המון אינרציות בתוך גופים גדולים ויש התנגדויות. אבל היום זה נראה משונה, עוד פעם במבט לאחור, היום

אהוד ברק:

ברור לך שגם צוללת 6 הייתה שחיתות מתחת לפני השטח. אז פתאום זה נראה משונה. איך זה יכול להיות שהרמטכ"ל וצייני ולפחות צייני, על פי החשדות, היה לפחות חשוד שאיכשהו הוא קשור לדבר הזה, איך זה שהם התנגדו לעוד צוללת. לפי דעתי, ההסבר ההגיוני, כשהם ראו בביטחון שאני משוכנע, אז כבר אפשר להתנגד, אולי זה לא מזיק. אבל ...

ועדה:

הם כאלה מתוחכמים?

אהוד ברק:

הרבה יותר. אני אמרתי קודם שאני מאמין יותר בטיפשות מאשר בקונספירציות. יש אנשים שהם מספיק מתוחכמים, זה כמעט בא להם בטבעיות, הם לא חושבים שהם מתוחכמים, זה בא להם בקלות.

ועדה:

האם אין חשש שהשקעה מסיבית ב-6 באה על חשבון דברים אחרים בצבא?

אהוד ברק:

לא. כשזה שני פרומיל מהתוצר ונגיד אפילו שלוקחים את תקציב הביטחון, אם צריך 40 מיליון יורו בשנה, ותקציב הביטחון הוא בערך 20 מיליארד דולר בשנה, נגיד 18 מיליארד יורו, אז אם 18 מיליארד יורו וצריך לדבר הזה 35 מיליארד, 36 מיליארד יורו, אז כמה זה? זה 2%?

ועדה:

מיליון.

אהוד ברק:

כן, 35 מיליון, זה גם כן, זה כלום. זה אולי, אני כמה זה מ-18 מיליארד, זה 180 מיליון. זה פרומילים. לא. לא זה לא מה שיכריע. ואני אומר את זה כמי שחושב שחיל הים הוא לא דבר קריטי, ***. עכשיו, יש עדיין איזונים, בעיות קשות באיזונים, בין כוח אדם לאמצעי חימוש לזה, לאימונים ל... יש בעיות...

ועדה:

טוב, אנחנו לא עוסקים...

אהוד ברק:

אבל אתם לא עוסקים ביחסים בין ריאליטי ואפירנס אצל מנהיגים. אבל זו הסיבה ולכן אני לא חושב שהיה בזה משהו, אני מוטרד ממה שקרה אחר כך ואני חושב שאתם לא חוקרים את השחיתות, בכול זאת אני רוצה לשתף אתכם בהרגשה שלי. לי יש הרגשה קשה מאוד כשאני מסתכל אחורה על זה שהיה מעשה שחיתות עוד כשאני התעסקתי, בעודנו מתעסקים בתמימותנו במידה מסוימת בעניין הזה. ושם, בדיעבד, הייתה שחיתות כבר בצוללת 6 וזה היה אמור להיחשף. אני לא שמעתי שום דבר...

ועדה:

שתי שאלות: אחת, צוללת 6, מתחיל הדיון כמו שאתה אומר ב-2009. בסוף 2008 שר הביטחון אישר את תר"ש "תפן"...

אהוד ברק:

בסוף 2008, אני אישרתי...

ועדה:

...בתר"ש "תפן" לא הופיעה צוללת 6, למה זה נעשה חוץ תר"שי? זאת השאלה הראשונה. והשאלה השנייה היא, אמרת בהתחלה את חמשת הממ"ים, מה המענה לחמשת הממ"ים בצוללת שש?

אהוד ברק:

קודם כול, למה זה לא עלה? כי אני הגעתי באמצע 2007 כשהם היו בעיצומה של הכנת "תפן" כבר, ו"תפן" התגבשה לפי דברים כאלו, וכפי שאמרתי, הצוללת עוד לא הייתה במרכז הקשב, עוד היה רחוק. וזה נכון שלא חשבת, זה לא עלה מתוך הדיונים ולא עלה גם בדעתי, לא ראיתי שום סיבה, "תפן" נראתה לי תכנית הגיונית. עכשיו ב-2009 מתחילים לדון בדברים האלה וזה מגיע בתור דרישה קונקרטית שהיא מתחדדת, "אנחנו רוצים את זה או אנחנו מוותרים על זה". ואנחנו מסתכנים בזה

שהם יגידו, "אוקיי, ויתרתם אז נלך למדינות אחרות ונמכור להם", או "ויתרתם אז תדעו לכם לא יהיה לכם, אתם לא יכולים להאיץ את זה מייד, תבחרו". אז צוללת 6, היא עוד לא הגיעה, היא עוד לא שטה פה, היא עוד שם, זה כבר 11 או 12 שנים, עוד מעט 12 שנים... זה דברים ארוכי טווח. וברגע שאתה משתכנע, אני כבר אמרתי את זה כתגובה לשאלה יותר כללית, כשאתה משתכנע שיש משהו שהוא הגיע והוא חשוב והוא מחוץ לתכנית, אתה מוכרח לשקול לגופו של עניין אם מוצדק או לא מוצדק והגעתי למסקנה שזה לא...

ועדה:

לא, אבל כול זה נכון גם לפני (מילה לא ברורה) האופציה קיימת מ-2006.

אהוד ברק:

נכון מאוד. אבל לאופציות יש נטייה, אנושית נגיד, לא לדון בהן עד שמתקרב הזמן שאתה צריך לקבל החלטה, ופה זה חודשים בודדים, זה עלה, עובדה שזה עלה, ***

ועדה:

...זאת אומרת, אנחנו רואים שאחרי שהתקבלה ההחלטה על צוללת 6 או לפחות אחרי שהיית עם נתניהו ב-18.1.10, בעסקת החבילה הזאת שדיברה *** על צוללת 6, בעצם משרד הביטחון גרר רגליים ולא באמת קידם את הדבר הזה, עד שנשלחה משלחת בראשות אייל גבאי, בכלל ממשרד ראש הממשלה, תשעה חודשים אחר כך, שהתחילה להתעסק בזה. ואז שאלנו את השאלה "מה קרה שם?" ואתה אמרת בתחילת העדות, שיש סיפור של חמשת הממ"ים, "מה? מאיפה? מתי? מי?"

אהוד ברק:

...תראו, חיל הים כבר הייתה לו משלחת שם ובשלב הזה לא היה צריך מימון או דברים כאלה. אתה צריך את המימון בתכנית היותר שלמה. אני חושב שהניהול האמיתי בכול חמשת הממ"ים התחיל כשחתמנו על החוזה בסוף, חתמנו את החוזה אני חושב איזה שנה אחרי זה...

ועדה:

מרץ 2012.

אהוד ברק:

משהו כזה.

ועדה:

השאלה היא בעיקר על הסבסוד. על השליש סבסוד, שזה משרד הביטחון אמור לנהל מול משרד ההגנה הגרמני, זה אירוע שלא קרה. פשוט, אחרי שאתה וראש הממשלה החלטתם שאתם רוצים צוללת 6, משרד הביטחון...

אהוד ברק:

את כול המגעים בנושא הסבסוד, כול היחסים המסחריים האלה, הסיכום שלהם היה צריך להיות של המל"ל. המל"ל מנהל את היחסים מול גרמניה והקנצלרית. משרד הביטחון מקבל את ההגה אחרי שיש סיכום, יש סיכום "מה, כמה ואיך" ואז משרד הביטחון לוקח את זה בשביל החשבונאות.

ועדה:

אתה זוכר למה היה צורך לשלוח את המנכ"ל גבאי, שהוא בדרך כלל עוסק...

אהוד ברק:

אין לי מושג. אני מניח שמשרד ראש הממשלה או הבחינו שזה לא מתקדם בקצב, או אולי קיבלו הערות מהגרמנים תראו אתם לא זזים, ***

ועדה:

בתקופת ההחלטה לקנות את צוללת 6, זה היה ברור לך שמדובר בסד"כ שש, נכון? זאת אומרת מדובר בצוללת...

אהוד ברק:

כן, כן, אני יודע שהיו אנשים, היו אנשים ממשרד הביטחון שבשביל לרכז את הנוקשות של העמדה שלי שצריך שש, נטו לפעמים לתאר את זה

כאילו "אהוד חושב בעצם שהשישית תחליף את הראשונה". *** אבל... אני חשבתי על שש ולא חמש. חשבתי ש... תשוט עכשיו איזה 4 שנים.

ועדה:

התחלת קודם להסביר את הנושא של השחיתות. האם אתה יכול בכמה מילים לתת לנו איזשהו... אני מציע להפריד בין מה שאתה יודע לבין השערות.

אהוד ברק:

כן, כן, אני אנסה. קודם כל, אני לא זוכר בשום שלב איזשהו מידע שהגיע על שחיתות ואין לי שום ספק שאילו הייתי שומע, אז הייתי זוכר את זה ומורה לחקור את זה עד הסוף. אבל היום אנחנו מבינים... ממה שאני יודע, ממה שפורסם בתקשורת, אז אני עובר...

ועדה:

אהוד ברק:

שזה הכול נכון. אני אומר את זה בציניות, כן. הייתה לפני שנתיים, אז היו דברים שהתחוללו והוחלט לא לחקור אותם בחקירה משטרתית או כזאת, אז גם כנראה שלא (מילה לא ברורה). אבל אני חושב שזה דבר שהוא מטריד מאוד בעיניי הוא מטריד מאוד שהוא לא יחקר, גם מה שקרה בצוללת 6 וגם מה שקרה ב-7-8-9. אבל אני כן נתקלתי בדבר אחד, לפני כשנתיים או שלוש, הייתה כתבה ב"הארץ", אפשר למצוא אותה, אני חושב גם כן של גידי וייץ, שעסקה במקרה שקרה מתוך חיל הים. והיא אומרת ככה, גידי וייץ הוא עיתונאי אמין להבדיל מחלק מהעיתונאים שסתם מספרים דברים והם משלימים את התמונה, מעשירים אותה בפרטים שלא היו, הוא מאוד מדויק. הוא אומר שהייתה פנייה במכתבים אנונימיים מתוך חיל הים על פי התוכן, שמלינים על זה שב-2009 שהם מריחים סימנים של דברים לא תקינים, של שחיתות. הם מעלים את החשש במפורש. שלחו את זה לראש מלמ"ב במשרד הביטחון, אמיר קין, ויותר מאוחר שלחו את זה עוד פעם, כנראה אותם אנשים למבקר המדינה שהעביר את זה למלמ"ב ומלמ"ב בסופו של דבר יזם איזושהי חקירה, החקירה קצת נמרחה, בין היתר משום שהוא פנה אל הרמטכ"ל ושאל אותו "מה לעשות עם זה?" והרמטכ"ל בתשובה ענה לו, לפי הדברים, זו תשובה שמתועדת בכתב יד של שניהם, הרמטכ"ל ענה לו שלפי דעתו לא צריך לעשות עם זה כלום, כי מה זה עשו? בסך הכול מפגש עם סוכן ומישהו, ונראה לו דברים שגורמים שלא צריך לטפל בהם. אני חושב שהאינסטינקטים של אמיר קין היו צריכים להוביל אותו להבין שיש פה משהו בעייתי. בפעם השנייה שהגיע מכתב, הוא צירף לרמטכ"ל אמירה, "תגיד לי מה לעשות עם זה, אני לא עדכנתי את המשטרה הצבאית החוקרת, תגיד לי מה לעשות, מה שתגיד אני אעשה". הרמטכ"ל בעצם שלח אותו לזרוק את זה לפח. והוא משיקולי זהירות תיעד את זה בלי ההערות בכתב יד של הרמטכ"ל והורה להכניס את זה לתיק של זיכרון דברים או דבר כזה. אני תוהה, לפי דעתי, הכיוון הנכון היה צריך להיות פשוט להורות על חקירה בוטה והרבה יותר חזקה שתגיע למסקנות. זה מין סימן שהזנח, אני חושב טעות, טעות קשה מאוד בשיקול דעת.

ועדה:

אהוד ברק:

טוב, אוקיי, אנו מודים לך מאוד.

תודה רבה.